МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

№ 33 (2554)
КIиранди
23
апрель
1961 шу
Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

ЮРТАШКАРА КОММУНИСТАШ УКХ ДЕНОШКА

Вай республикерча колхозашеи совхозашеи- соцхкарчул дуккагIа ялат, баьца даараш, кхайбай продукташ яха декхараш тIаийцад укх шера — семилетка кхоалагIча шера. Юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта керда декхараш мадарра белгалдаьд ССКП ЦК январски Пленумо а цул тIехьаГIа схиннача зональни совещанешка а. Махулла уж декхараш кхоачашде гIерташ боахк хIанз республикера юрта боахама къахьегамхой. Цудухьа, хIанз бIаьстан ялташ дIадера балхаш сихденнача ханз доккха декхар тIадож колхозий, совхозий партийни организацешта.

БIаьсти кхашка деш дола балхаш, кхы моллагIа дола гIулакх сиина, наха хьинаре къахьегарца мара чакхдаха вIаштIехьдаргдац. Цудухьа партийни организацеш, юрташкара коммунисташ декхарийла ба ялат дика пхьувкъийтарг еш йола кийчо, юрташкара къахьегамхой оарцагIбахарца, царна юкъе беш бола кхетама болх айбарца, агитаторий болх тоабарца е. Кхашкара болх дика вIаштIехьбаккхар ялташ дика хьувкъийтара йоллаш йола лард я. Из дика дага доагIаш хила веза хIара коммунист.

Укх шера бIаьстан балхаш доладелча денз вай республикерча юрта боахама къахьегамхоша даьхача толамаша хьагойт: партийни организацеша дика вIаштIехьбаькхха организаторскии массово-политически болх лелабеча моттигашка, болх беш бола нах, къаьстта коммунисташ, боагIгIача тайпара балхашка дIанийсбаьча, наха юкъе беш бола кхетама болх хьалхашка латтача декхарашца бувзаш лелабеча моттигашка, бIаьсти ялташ, баьца даараш, технически культураш дIнера, цIарна доал дара гIулакх дика лелаш хилар.

Масала, Курчалоевски районерча Ленина цIерачча колхоза, коммунист Нагомирзоев Абзот бригадир волгI тракторни бригада дика кийчо яь араяьннай укх шера бIаьстан балхашка. Юрта боахама техника дика кийчъяьй, лаьтташ маха бIаькха, культиваци яь тоадаьчул тIехьаГIа мара ялзт дIаде доладаьдац. Дика вIаштIехьбаькхха болх дIаболIбарга хьежжа да бригадо доаха толамаш а. Квадратно-гнездовой хьисапе 250 гектар гидуарташ, хIиьта иштта дукхха шекара свекла дIайийна яьннай бригада.

Иштта дика лел кхашкара балхаш Гудермесски районерча «Гудермесский» яхача совхоза тракторно-полеводчески бригаде а (бригадир коммунист Иван Стойчев).

«Шалинский» яхача совхоза кхоалагIча отделене парторганизаце (секретарь Асланбек Виситаев) 9 коммунист ва. Балха лоархIамегIа йолча участкашка дIанийсбаьб уж. 3 хьайбай боахаме ва, цаI отделене управляюци ва, кIиьта цаI тракторни бригаден 4 кхашкарча бригаден болх беш ба. Шоашта хьалхашка латтача декхарех дика кхета а кхеташ, кхыболча болхлошта шоашкара хьокхам а луш къахьегзш ба уж. Звеношка, бригадашка социалистически яхь вIашагIйоллаш а, массово-политически болх лелабеш а хьинаре дакъа лоаш цар.

Цу лаккхьа йийцача парторганизацешка бIаьстан балхаш дика вIаштIехьдаьха хилара бахьан да, гIулакх дика довзаш кхоачарча ден йизза йоакхо еш, кхоачам боацаршта духьал къовсам лоаттабеш партийни организаци, хIара коммунист хилар.

Цхьабакъда, кIанз а болаш ба паччахьалкхен хьаштий во йоакхо еш, къахьегамхой творчески инициатива хьаллацара тIера боаца, даьссача кабаращца болх дIабахьа гIерта партийни кулгалхой. Республикерча цхьайолча колхозийн совхозийн парторганизацеша массово-политическои балха кулгалдара гIулакх форманна леладу, бIаьстан балхашка коммунисташ комсомольцаш хьалхарча мугIарашка хилийтира йоакхо кIезига ю, во вIаштIехьъяькхха я гойтара агитаци. Цу тайпарг кхоачамбоацараш дукха да Наьсарен районерча «Назрановский» яхача совхоза цхьайолча отделенешка.

Юрташкарча партийни организацей, парте райкомий керттера декхар да хIанз организаторскии массово-политическии болх тоабар. Цу балха центр—кхашкара станаш хила еза. ССКП ЦК январски Пленума решенеш хIара денна дIайовзийта еза берригача къахьегамхошта, шерра йоаржае еза царна юкъе социалистически яхь, хIара агрегата коллективо балха нормаш тIехкхоачашъ ергIойлаш. ЧоагIа лоархIам болаш да ерригача бригадашка хIара денна баьча балха итогаш еш хилар — балха хьалха латтар малаз, тIехьа висар малав берригача къахьегамхошта ховргдолаш.

Ховш да кIара денна, тIагIертта балха хьалха латтарий опыт Іомаеш, из балха кокъейоалаеш хилча дикагIа болх дIабодаш хилар. Цудухьа партийни организацеш декхарийла я чIоагIа терко тIа а йохийташ болх дикагIа беш барий керда-дар, дикагIадар сихагIа дIадоаржаде массане а цунах пайда эцаргболаш.

Вай республикерча юрташка дуккха культпросветучрежденей болхлой, кхыйола интеллигенци я болх беш. Цар декхар да агитбригадаш, художественни самодеятельноста коллективаш, кхашкарча станашка хургIолаш гIулакх вIаштIехьдаккхар. Дика чулоацам бола беседа, кино, пенгазета керда номер, радиопередача, «къахьегама листок» — из деррига а бIаьстан балхаш дикагIа, сихагIа чакхдахара тIадерзадаь хила деза цхх деношка.

Шеко яц, вай республикерча юрта боахама къахьегамхоша, партийни организацей хьалхленца, бIаьстан балхаш толамца чакхдахара кхы а чIоагIагIа къахьегаргIиларах. Цунца IалашдергдА цар кердача доккхийча толамашца 1 Майна а хургIолча парте XXII-ча съезда а накъа бахар.

Владимирски область. ССКП XXII съезда цIерах эстафета дIайолаьй кизгай хьоасий деча Гусевски эзводерча рационализатораша. 150 совгIа производства новатор юкъевахав цу эстафета хIанзале а. Къахьегама овсарле кхы дIахо а лакхъеш, хьаеш йола продукци дикагIа хулийташ, материалашта кхом беш йола 190 предложени еннай цар. Хiара бетт-бетта рационализаторий эстафета итогаш а еш, толашагIа йолча коллективана байракх тел заводской комитето.

Завода рационализатораштa юкъе дикагIчарех ба слесараш-автоматчикаш С. К. Швагиреви П. П. Севостьянови. Кизга бурдолгаш электронагревателе дIачутелача дозатора керда конструкци оттаьй цар оIанз дукха ха йоаццаш. Материалашта а электроэнергена а дукха кхом беш йола из цар предложени балха юкъехьош я.

Сурта тIа: рационализатораш С. К. Швагиреви (аьрдехьа) П. П. Севостьянови автоматически дозатор нийсъеш боахк.

Н. Акимова сурт. ТАСС фотохроника.

В. И. Ленин ваь 91 шу дизара хетаяь Грозне хинна торжественни заседани

Деррига советски халкъаца, деррига прогрессивни адамашца цхьана белгалдир Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а Октябрьски социалистически революце сийлахь-вокхха баьчча, Коммунистически парти а советски паччахьалкхе а вIашагIъелла Владимир Ильич Ленин ваь 91 шу дизара ди. Цу денна хетаяь торжественни собранеш яьй колхозашка, совхозашка, предприятешка, учрежденешка, школашка пионерий сбораш яьй.

21 апреле 1961 шера сайрийна 7 сахьат даьлча Грознерча Лермонтова цIерахча драматически театре хилар В. И. Ленин ваь 91 шу дизара хетаяь болхлой, гIулакхера барий, партийнин советснин организацей виналий торжественни заседани. Заседани хьайийлар ССКП Грозненски горкома хьалхарча секретара О. С. Беляева.

Массавар раьза а волаш заседане Сийлен президиума хержар Н. С. Хрущев керте латта ССКП Центральни Комитета Президиум.

«В. И. Ленин ваь 91 шу дизар» яха доклад йир заседане ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара А. Г. Цветкова.

Торжественни заседани йистеяьлча Грознерча художественни самодеятельноста коллективаша доккха концерт оттадир заседане гулбеннарашта.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

ССКП XXII-ча съезда сийна шоаш тIаийца социалистически декхарзш толамца кхоачашдара чIогIа къахьегаш ба Грозненски района «Аргун» яхача колхоза къахьегамхой.

Колхоз Грознена юхха уллаш хиларах цун боахам городера болхлой юртбоахама продукташца Іалашбара тIаберзабаь ба. Цудухьа цо хIанзале планах 80 гектар е езача 96 гектар жабуц, хохаш, морковкаш, нарсаш, иштта кхыдола баьца даараш дIадийнад. Хiанз 30 гектара тIа помидораш дIайогIаш йоллл. Из болх а 1-ча Май тIаккхачале йистебоаккхаргболаш ба.

Диккa толамаш даьхад колхозо бIаьстан кхы балхаш кхоачашдара а. Масала, кен, мукх саннз дола хьалха дув ка бола ялаташ планах 59 гектар е езача 90 гектари гидуэрташ 350 гектар е езача 400 гектари дIайийнай, кIиьта аьхки шура лукхгIа лургIойлаш доахан доажаде 103 гектара тIа тайп-тайпара культураш а йийнай.

ЧIоагIа кийчо а яь кIанз чуйийна хьажкIаш дIювш йоэлл колхоз. 1020 гектар хьажкIаш дIаюв гурахьа аьхача эяба, цу деррига лаьтта хIара гектара тIа пхи-пхи тонн ширдаьнна кхоа шишша центнер суперфосфати йиллий, бIаьсти тIадаьнна оасари цун овлаши дохаде шозза-кхозза культивици яьй, 460 гектара тIа хий диллад, шортта кхоачам кхиллад дIаде хьажкIий фу кийчдаьд, квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаюврIолаш 10 сеялкен, царца дика уж дIае ховргдолаш 12 сеяльщики кийчваьв, тракторашн трактористаш кийчбаьб.

Ялатийна лаьрхIа 180 гектари силоса лаьрхIа 150 гектари хIанзале дIайийна яьннай колхоз. Ялатийна дIайийна хьажкIаш, квадратш нийса йолаш а хIара кIоагилга чу 2—3 фийг болаш а я.

ХьажкIаш дIаюврашта юкъе гIорбаьнна дика болх беш ба сеялка машинист Н. П. Горбатови цунцара тракторист А. И. Рыжкини. Цар нормах 11 гектар е езача квадраташ нийсен дикеи а йолаш 18 гектар хьажкIаш дIаюв хIара денна.

Колхозо тIаийцача социалистически декхарашта юкъе да хIара гектара тIара 45 центнер фуалъяьха хьажкIаш 300 центнер силоса лаьрхIа моша хьажкIаш юкъе а йолаш сийна гIадамаш чу да аьнна. Колхоза къахьегамхоша уж декхараш тIехкхоачашдергд олга туш да.

Х. ДЖАБРАИЛОВ.

Кхашкара балхаш сихденнад

ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачаш а еш, семилетка кхоалагIча шера юртбоахама культураш дика хьувкъийтара шерра социалистически яхь йоаржаьй «Назрановский» совхоза Экажжъонгий-Юртарча отделене къахьегамхоша. Кхашкарча балхашта 24 звено вIашагIъеллай отделене: итт коартолашцара балхаш дергдолаш вожаш хьажкIашцара балхаш дергдолаш. Цу звеноех шиъ механизированни я.

Дукха балхаш да отделенерча къахьегамхоша укх бIаьсти кхашка де дезараш. Ялатийна лаьрхIа 900 гектари, силоса лаьрхIа 320 гектари хьажкIаш а 600 гектар коартолаш а дIае езаш ба уж. ХьажкIаш дIаюврIолча лаьттах 800 гектар совгIа аьха даьннад. Оахам агротехникаш доагIача тайпара 20—22 сантиметр кIоаргал а долаш дика даьд, хержа, дийга, цIендаь кхоачам хиллал хьажкIий фу долаш да. Маешша удобренеш ехкай хьажкIаш а коартолаш а дIаюврIолча лаьтта.

Чуйийна коартолаш дIаювш боахк хIанз отделенера къахьегамхой. Хiара денна пхиъ трактор хул из болх беш. Шоай балха норматш 120—130 процент кхоачаш а еш, къаьстта дика балхаш ду трактористаша Кациев Іалихана, Хадриев Тархана, Кациев Ювсана, Торшхоев Ахьмада, сеяльщикаша Халухоев Уматгире, Кациев Халата, Хадриев Іумархьажас, иштта кхыбараша.

Болх дика барца къаьстта белгалъяьннай къахьегамхой депутатий юрта Совета депутата Толдиев Исмейлас кулгалдеш йола звено. Цу звеной членаша 130—140 процент кхоачашъю шоай балха норматш.

Совхоза кулгалхой бехкаш балха тIара яьнна техника ювц отделене управляюци волча Оздоев Цжабраилен тракторни бригада бригадира Газгиреев Алибекен. Соахка май бетта денз совхоза центральни усадьбе латт отделене «Беларусь» яха трактор. Из трактор ремонт е цига дIаюгача хана скоростай коробка шестерня хувца мара, кхы хIама эшаш яцар, цхьабакъда, хIанз центральни усадьбе латташ цхьа шу даьккхачул тIехьаГIа, из кхы а дукхагIа «кIайийсай». Ремонта гIулакх дика леладац совхоза мастерске укх шера а. Кхашкара балхаш геттара сихденнача хана трактор балха тIара яьнна доаккха сахьат а дукха да. Бакъда, коленчати вал хувца аьнна дIа а йитта отделене «ДТ-54» яха трактор, деш хIама а доацаш совхоза мастерске латта ши кIира да. Цу гIулакхаша чIоагIа новкъарле ю бIаьстан балхаш сихха йистедахара.

Духьал уггта кхоачамбоацараш дIадаха а кортбоахама культураш дика хьувкъарийлча тайпара бIаьстан балхаш чакхдаьа отделенерча къахьегамхошта новкъостал де а декхарийла ба совхоза а отделене а кулгалхой.

М. КАРТОЕВ.

КУБЕРА КОНТРРЕВОЛЮЦИОННИ БАНДАШ ЙОХАЯР

ГАВАНА, 20 апрель. ТАСС-а корреспондента Н. Чигира хоам бу:

Моттигерча ханах Іуйрийна 3 сахьати 15 миноти яьлча Кубински правительства укх тайпара заявлени хьанхайкайир Гаванай радиос:

«Повстанчески зскареи къаман милицеи низаша штурмаца хьаькхкхар мехна чухьийлхача наемникий низашка хинна форда йистера Хирон яха моттиг. Юххера а царга йиса хинна из моттиг хьаькхкхар 19 апреле 5 сахьати 30 миноти яьлча. Революци котъяьлар, цхьанна минота низ лаьгI ца болийташ, хадданза атакаш а еш, 72 сахьатал кIезигагIа йолча хана дукхача бетташна вIашагIкхийттача Штатий империалистически правительства вIашагIдийтта бIарча эскар хIалакдаьча а дукхача революционни тIемахой синош из бахьан долаш Іодахка дийза дале а. ХIалаквеш эшавир моастагIа.

Тайп-тайпарча кемаш тIа а хайша кIалхарбала беннабар цхьабола наемникаш, цхьабакъда, революционни низаша форда чу бахийтар уж. Наемникех юхебисараш, боабаьи човнаш хиннеи дукха нах а къасташ, ушалашка гIолла дIабекъабеннаб, хIаьта цигара кIалхарбала йиш йолаш а бац.

Къилбаседа американски производства даь дукха герз хьадаьккхад, царца «Шерман» яхача тайпах йола йоккхий танкаш а йолаш. Хьаьъха тIема материалаш хIанз а бокъонца лаьрхIа яьннаяц.

Укх гарггарча массехи сахьата цу событеех йола йизза доклад лургъя халкъа революционни правительства.

Коммюникена кулг яздаьд революционни тIема низий главнокомандующе Фидель Кастрос».

Аз эгIазал кхайкаю

ЧIоагIа хала хийтар сона американски империалисташа новкъостал а деш кортамукъача Кубана духьал интервенташа тIом хьоабаьб аьнна хьахезача. ВIалла лаьрхIа эаргвоацаш хала хет тхона, хьехархошта цхьаккха хIаман гунахь доацача наьха цIий Іомохкадар. Цхьабакъда, агрессорашта хийттар хиланзар. Кубински патриоташа цхьатарра хIалакбир уж. Царна масса хана ховш хилда вай советски нах машар безача кубинцашкахьа хургхилар.

Аз сай эгIазал кхайкаю американски агрессорашта! Куба масса хана а хуртъя кортамукъха!

Л. БАЗГИЕВА,
Первомайски районерча ворхIшерарча школа директор.

Доагlар даьд мятежникашта

Дог гIоздаьлар са диктора радиоца Куберча патриоташа мятежникий бандаш йоха а яь котало яькхай аьнна хьахезача.

Империалисташа лелаеча тIема гIулакхашта, деррига советски нах санна, со а чIоагIа духьал ва.

Аз эгIазал кхайкаю царна. Царна ха доагIа цIаккха а кубинцаш йоа дукъа кIал оттабе шоашта могаргдоацилга. Доагlар даьд кубински патриоташа мятежникашта. Деррига ча дунен тIара машар чIоагIбара, духха езача Даьхенна кхы а дукхагIа мехкдаьтта продукташ яла доаг лу тха завода коллективо.

М. МИРОНОВ,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода керттерча инженера заместитель.

Кхоачашхиланзар агрессораша лаьрхIар

Кортамукъача Кубана духьал американски империалисташа-провокатораша тIом хьоабайтаб, аьнна, хьахезача чIоагIа новкъа хилар тхона.

Кхоачашхиланзар эхь дайнача агрессораша лийрхIар. Деррига протрессивни адамо, кубински халкъагалъа а даьнна, цар оагIув хьаллацар. Куба цIаккха а юсаргъяц цхьаь — советски нах, массаза а хуртба кубински халкъагалъа.

Оаха массане эгIазал кхайкаю Куба машарера вахар толхаде гIийртача империалисташта!

З. МУСОСТОВ,
Советски районерча Кирова цIерачча колхоза председатель.

ХЬАЖКIАШ ДIАЕ БОЛАБЕННАБ

ССКП ЦК январски Пленума решенешна дегаш гIоз а даьха, вай парте XXII съезда сийленца накъа бахара шерра социалистически яхь а йоаржаьь хьинаре къахьегаш ба Магалонка районерча «Кавказ» яхача колхоз къахьегамхой.

Семилетка кхоалагIча шера доккхий социалистически декхараш тIаийцад колхозерча хьажкIаш лелаеччa: ялатийна лаьрхIа 1750 гектари силоса лаьрхIа 500 гектари хьажкIаш дIае, ялатийна лаьрхIа дIайийначa хьажкIий хIара гектара тIара 40—50 центнер фуалъяьхача хьажкIийн силоса дIайийнача хIара гектара тIара 300 центнер мошача доакъарен даккха.

ТIаийца декхар кхоачашдара дика кийчо яьй хьажкIаш лелаераша: оахамаш агротехникаш махьеххара дика кийчдаьд, шортта удобренеш ехкай, дIаде фу долаш ца, мел эшаш техника йолаш я.

Колхозе эгIара хьалха хьажкIаш дIае араяьннай Бахчинов Владимири Бабенко Ивани керте латта дикагIа йола хьажкIаш лелаю звенош. ХьажкIаш дIае арайьннача хьалхарча дийнахьа планах дIае лийрхIача 15 гектара меттеI 18 гектар хьажкIаш дIайийр Бахчинова кулгалдеча звенос.

Хiара дийнахьа 125 гектара тIа хьажкIаш дIае йиш а йолаш 11 агрегат я кхоачашдара хьажкIаш дIаюврIолаш. Цох колхозага торо хул май бетта 5-ча денал тIехьа ца доалийтсш хьажкIаш дIаера балхаш йистедаха.

Хiанз механизатораш кхашка ба. Балхах мукъа болча хана царга культурни салаIа йиш хилийтара дика йоакхо ю колхоза кулгалхошта: хан-ханнахьа керда газеташ, журналаш хул колхоза станашка, радиоприемникаш я. Дийнахьа ше мел болх баьб дIахов хIаранена сиррахьа.

ХьажкIаш дIе звенош араяьннача хьалхарча деношка даьча балхаша хьаьхьоях хьажкIаш ханнахьа дIайийна яха а уж дика хьувкъае а колхоза торо хилар, хIаьта цу торонах цо бизза пайда а эцаргба.

Б. БУЗУРТАНОВ,
(тха собкор).

Хiара гектара тIара 40 центнер

А. Шерипова цIерачча колхозе йиха тоадаьча лаьтта дIаюв хьажкIаш гидуарташ. Маха а баькхха, кийчъяьй 750 гектар зябь, хIанзалехьа а 250 гектар гидуарташ дIайийнай колхозо.

Дика вIаштIехьдаькхха дIахьу укхаза хьажкIаш дIаер. Хiара гектара тIара 40 центнер хьажкIаш яха лаьрхIац колхозхошта. Укх шера колхозо дIаюврГъя 620 гектар хьажкIаш.

Хiара денна йола норматш 140—160 процент кхоачаш а еш, хьажкIаш дIаювча дика болх беш ба трактористаш Э. Алиев, М. Ахухаджиев, Хь. Габатаев, сеяльщик С. Яндуев, н. кх.

Еррига хьажкIаш 8 дийнахьа дIайийна яха лаьрхIад колхозхошта.

Нов. Виситаевай звенос 20 гектар хиллад долча лаьттан тIара, хIара гектара тIара 55 центнер йоаяжкаш, хьажкIаш яха лаьрхIад.

Иштта къахьегама толамаш а доахаш, накъа болх А. Шерипова цIерачча колхозера къахьегамхой Цхьоалагiча майна.

В. МАГОМГАЗИЕВ.

ШЕКАРА СВЕКЛА дIАЙИЙНА ЯЬННАЙ

Тха районе керда культура я шекара свекла. Соахка духхьашка лоадамбоацаш дIайийнаяр оаха уж. Районе хьалъеш латтача шекар деча завода дукхха а шекара свекла Шалински района яла йиш йолга гучадаьлар соахка дIайийна хинна свекла хьувкъарах.

Дика кийчо яьй районерча свекла лелаераша укх шера уж дIаера а. Свекла лелаяра ший ханнахьа 132 звено вIашагIъеллай районе. Царех 39 звено свеклаел совгIа хьажкIаш а лелаергIолаш я. ССКП райкома бюрос чIоагIбаьб деррига звеньевойш. Деррига звеньевойш а звеной дукхха членаш а агротехнически говзал Іомаеш а хиннаб. Механизаторел совгIа, шекара свеклаца болх беш 2783 саг хургва районе укх шера.

Свекла дIайийнача кхаш тIа кхоачам хиллал моттигера а минеральни а удобренеш ехкай свекла лелаераша гурахь а, Іай а, бIаьсти а. Шинна а совхоза ерригача отделенеша дика чакхбаькхар свекла дIаера болх. Цу балха тIа къаьстта белгалъяьлар «Шалинский» яхача совхоза кхоалагIа отделени (партийни организаце секретарь нов. Виситаев, тракторни бригада бригадир нов. Кузнецов). Укхаза дика вIаштIехьбаькхха бир механизатораша болх. Районе агтара хьалха свекла дIайийна яьлар отделени. Планах дIае еза 400 гектар шекара свекла апрель бетта 10-ча дийнахьа дIайийна баьлар цига.

БIаьсти кхашка деча балхаш тIа доккхий толамаш даьхар «Шалинский» яхача совхоза 5-ча отделене, «Джалка» яхача совхоза 3-чеи 5-чеи отделенеша.

Хiаране 250 гектар дIа а ювц шекара свекла дIаера болх «Джалка» яхача совхозе эгIара хьалха йистебаькххар 5-чеи 6-чеи отделенеша. Беш бола болх лаьрхIа дика а беш. 8 дийнахьа 180 гектара тIа шекара свекла дIайийна ваьлар цу совхоза пхелагIча отделенера тракторист Юнусов Адам. Дийнахьа 28 гектарага дIа а кхоачаш, 144 гектар шекара свекла дIайийр совхоза 6-ча отделенерча тракториста Межидов Доргас.

60 шу а даьнна воккха саг ва цу совхозера тракторист Юнусов Саид-Ахьмад, хIаьта а болх геттара дика бу цо. 144 гектара тIа шекара свекла дIайийнай цо, агротехнико маяхара болх дика а беш.

Ца хьоаеш йитта йиш яц свекла дIаювча хана духьала нийтта новкъарленаш а. Свекла дIаювш йола сеялкаш кхоачам болаш яцар районерча совхозашка. Кiа а квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш а дIаюв сеялкаш свекла дIаюврIолаш сихха тоае йийзар. Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства леладу цхьаькха хIама а да совхозашта чIоагIа новкъарле ергIолаш. Хиш лехкаш долча лаьтташ тIа, агротехнически инструкце яххача тайпара, мугIарашта юкъе 44,5 сантиметр юкъ а йолаш дIайийнай оаха свекла, хIаьта юрта боахама Министерства тхона йитта свекла чуэцаш йола 8 комбайн 60 сантиметр юкъе сокъ а йолаш дIайийна свекла чуэцаш йола комбайнаш я.

ДIайийнача свеклана зе деш йола садоахка хIамаш хIанззехьа гучаяьннай кхашка. Уж садоахка дIамаш йоаергIола дохьаш доалла молхаш тоха еза дIайийнача свеклана. Молхаш ца тоъар бахьан долаш тхо из болх бе йиш йолаш дац.

Вай Коммунистически парте XXII съезда сийленца накъа бахара шерра социалистически яхь а йоаржаьь, Шалински районерча шекара свекла лелаераша дош деннад шоаш лелаеча 38 гектарах хIаране тIара 450 центнер шекара свекла якхха. «Шалинский» яхача совхоза Руман Ахматовас кулгалдеча звеноцарча мехкараша дош деннад шоаш лелаеча 38 гектарах хIаране тIара 450 центнер шекара свекла якхха. «Джалка» яхача совхоза 4-ча отделене механизатора нов. Магомадов Абос 80 гектара тIа шекара свекла дIайийнай, хIаьта царех хIара гектара тIара 500 центнер свекла якхха а лерхI цо.

Мескер-Юртарча почта отделене начальник хинна нов. Хатуев Іарби шекара свеклаца болх дика довзаш ва. Цо дийхар свекла пелаю цхьа звено шийга ялар. Из лоархIамера культура 10 гектара тIа дIае а царех хIара гектара тIара 500 центнер якхха а дош деннад цо.

Цу тайшара, Шалински районе дIайийна йистеяьннай шекара свекла. 7—8 дийнахьа чакхбаьлар из болх районе. Планах 2800 гектар дIае лийрхIача метте дIайийнай 2.950 гектар. «Шалинский» яхача совхозо тIехкхоачашъяьй шекара свекла дIаера план. «Шалинский» совхоза 5-ча отделене а, «Джалка» яхача совхоза 5-чеи 6-чеи отделенешка а иштта кхычахьа а геттара дика тIаяьннай шекара свекла.

С. МИЗАЕВ,
ССКП Шалински райкома секретарь.

ДИКА ЛЕЛАБУ АГИТАТОРИЙ БОЛХ

Дlахо йодача хана юрта боахам дегlабоалабара ОСКП ЦК январски Пленумо яь решенеш кхоачашъеча керттера-моттиг дlалоац юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерий опыт ювцаш колхозийн совхозийн къахьегамхошта юкъе беседаш яро, боаттlача тайпара партийнн организаце политически болх вlаштlехьбаккхаро. Цу тайпара болх лерттlа лелабеш хилча ялат дика хьувкъийтара къахьегамхой дегаш ураувтт, хьайбашкара дуккагlа продукци яккха, иштта кхыдола гlулажхаш де торо мулийт.

Къахьегамхошта юкъе агитационни болх дика лелабу МагIалбика районо «Ингушский» совхоза коммунисташа Б. Акмурзиева, А. Келигова, А. Додова, С. Салтукиева, комсомольцаша С. Матиева, В. Фаргиева, Х. Котиевас, С. Батыжева, С. Цокиева. Хlара пхи ли массаза доал кхашкарча станашка, хьайбаш леладеча фермашка керда газеташи журналаши йийце болх уж. Цига хьайбаш леладерашцеи механизаторашцеи беседаш ю агитатораша, хlаьта къахьегама листокаш арахец цар каст-каста.

Дика лелабу агитаторий болх А. Додова. Масала, «Ингушский» совхоза № 1 йолча бригада дикагlа болча механизатораша нн. Хайданова, Тутаева, Цзагиева, иштта кхыбараша а бу болх бувцаш къахьегама листок арахийцай цо дукха ха йоаццаш. Цхьа ди дlадодац балха нормаш механизатораша 120—130 процент кхоачаш ца еш, яхаш дувц Додова листока тlа. Бригаде дика болх бераш бувцарал совгlа балха тlехьабусарашца къовсам лоаттабара, хьехамаш язду листока тlа.

Цу тайпара агитационни болх лелабаро чlоагlа новкъостал хулийт юрта боахам сихагlа дегlабоалабара, балха тlера бувларашца къовсам лоаттабара. Иштта каст-каста балха тlера вувлаш а производственни нормаш кхоачаш ца еш а хиннача Б. Картоевца агитатораша беседаш ярах хlанз цlаккха балха тlера ца воалаш, дийнахьара нормаш тlекхкоачашъеш хьавоагlа из.

Тlеххьарча хана шоаш яь беседаш лунен тlа агтара хьалха космосе а ваха зе-зулам доацаш советски саг—Юрий Гагарин оха лаьтта воссара хетаяь яий агитатораша.

А. ГЕТОГАЖЕВ.

Керда бактериальни молхаш

ЛЕНИНГРАД. Лаьттах хьалтlайоала хlамаш лораяра йолча Ерригсоюзни института биометода лабораторе хьаяь сомий гаьнашта а баьца даарашта а зе деш йола са доахка хlамаш тешшаме йоаеш йола керда бактериальни молхаш. Энтобактерин-3 аьнна цlн тиллай цу молхаех. Цу кердача молхаша цхьаккха а зе дац сага, хьайбашта, пайдана йолча са доахкача хlамашта, лаьттах хьалтlаювлача хlамашта. Дохьаш доаллача молхаех санна, дукха лоравала везаш яц уж керда молхаш. Хьаштдолча хана, кхыметтел гаьнашта зиза техача хана а, тоха йиш йолаш я уж керда молхаш, хlаьта химически молхаш моллагlча хана дага ма дехха а тоха йиш йолаш яц. Лаьттах хьалтlаяьнача хlамашта тоха а тохаш бокъонца тохкам баьб энтобактерин-3 ячача молхашта. Укх шера уж керда бактериальни молхаш еттаргья вай мехкарча дуккхача областашкеи республикашкеи.

Сурта тlа: энтобактерин хьаяра эша керда бактериальни штаммаш хьахоржаш боахк Iилман болхло биологически Iилмай кандидат Н. П. Исакован (аьттехьа) Э. Р. Зурабован.

И. Баранова сурт.

ТАСС фотохроника.

Грозненерча крекинг-завода № 1—2 йолча установка коллективо мехкдаьтта сийрда продукташ арахецара биъ бетта йола план 12-ча апреле кхоачашъяьй. Хlаьта, ер бутт чакхбоалаш ячыа 13 эшелон мехкдаьтта сийрда продукташ яла дош з деннад.

Къаьстта дика болх беш бз боккхагlа бола операторашн И. Захаров, Н. Рожков, Н. Назаренко, операторашн М. Идрисов, А. Куроджан, операторий помощникаш Б. Семенов, А. Исаков, кхыбараш а.

Шоай балха говзал лакхъяра дукхагlа бараш тайп-тайпарча дешара заведенешка дешаш ба. Масала, боккхаца бола операторашн Н. Рожкови В. Левашови мехкдаьтта техникуме деша багlа, хlаьта оператора помощник А. Исаков — мехкдаьтта института подкурсашка, оператор В. Кузьмини оператора помощник Б. Семенови — сайрийна дешача юкъерча школе.

Сурта тlа: (аьрдехьара аьттехьа) оператора помощник Б. Семенов, боккхагlа бола операторашн Н. Назаренко, Н. Рожков.

И. ПЛИЕВА
тексти сурти.

Сий дола цlи яккхара

Тlехь-тlехьа мехкдаьтта дукхагlа доах «Старогрознефта» цхьоалагlча промысла коллективо. СССП XXII съезда сийна доккхий социалистически декхараш тlа а йийца, мехкдаьттеи гази яккхара хьалхарча квартала план 123,3 процент кхоачаш а яь, планал совнагlа дуккха мехкдаьттеи гази яьккхар промысла коллективо.

Йолаш йолча скважинашкара дукхагlа мехкдаьтта даккхара бокхха лоархlам болаш гlулаех да лаьттан кlалхара ремонташ елга. Из ремонт яра хьалхарча квартала план 112,9 процент кхоачаш а еш, дика къахьийгар оператора помощникаша Товсултанов Салмана, Товсултанов Рамзана, иштта кхычар а.

Лаьттан кlалхара ремонт еча шин бригаданеи, скважинашка хьожаш йолча цхьан бригаданеи, химически лабораторе коллективан коммунистически къахьегама сийлен цlераш еннай промысле. Коммунистически къахьегама ударник яха цlи яьккха 12 болхло ва.

Ерригача промыслах коммунистически къахьегама коллектив яха цlи тиллийтара къахьегаш я 1961-гlа шу доладелча денз промысла коллективе.

Х. ТУТАЕВ,
инженер.

№ 8 йола агитатора блокнот арадаьннад

Кепа а теха арахийцад ССКП Нохч-Iалгlай обкома пропагандан агитацеи отдела аргlан доагlа бархlлагlа номер йола агитатора блокнот.

Номер хьаеллалу Коммунистически партега, Советски Союзерча халхъага, дерригача дунен тlарча халхъашкеи дерригача мехкий правительствашкеи, дерригача прогрессивни адамашка Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, Советски Союза правительства даьча кхайкаращца.

«Беседа е» ячача рубрика кlал кепа техай Цхьоалагlча мая хетаяьча, «Даькъала хилда хьо, Цхьоалагlа май» ячача редакционни статьяна, кепа йоазон денна хетаяьча ССКП обкома печата сектора заведующе А. Боровика язъяь «Парте низ бола гlонча» ячача статьяна.

Дlахо блокнота тlа кепа техай ССКП XXII съезда сийна яхье баьнарий дневника тlа Цхьоалагlча мая сийна вай республикерча къахьегамхоша яьха производственни каталонаш ювцача статьяна.

«Къаьнача замах юхедиса во гlулаккхаш дlадаха!», ячача разделе кепа техай «Къахьегам а ды а» ячача И. Узкова яьча беседана.

«Семилетка правофланговойн» ячача рубрика кlал кепа техай «420 балха минутах боагlача тайпара болх бу» ячача корреспонденцена.

Хlаьта дlахо «Агитацей опытах» йолча разделе кепа техай ССКП Грозненски райкома пропагандан агитацеи отдела заведующе В. Белецкес язъяьча «Агитатори газети» ячача статьяна.

Цул совгlа агитатора новкъостала В. И. Ленин ваь 91 шу дузача ден е езача беседай, тематика а я блокнота тlа, хlаьта «Ер ду цхьан дийнахьа» ячаш цифраши факташи а я кепа теха.

ОАХА ЯЗДАЬЧОХ ХИННАР

«Дlаювча ерригача культурай фу нийча хила деза»

Иштта корта а болаш 6-ча апреле кепа техача корреспонденцех укх тайпара хоам бу ССКП Первомайски райкома секретара нов. Ургапова: «Района кхоачам хиллал «ВИР-42 ячача» хьажкlа фу Iалащдаьд. Республика Министрий Совето оаха лаьрхlача лаьтта дlаелла коартол а хьожаяьй тхона».

Дика кулгалду Джаватханова

Советски Эскаре гlулакх даь а гаьнна, ше Грозне эха цlавеча Грозненски вагонни депо пропарочно-промывочни станце промывальщикалла балха эттар Iджаватханов Алман. Шу даьнначул тlехьагlа, болх дика беш а юкъера технически дешар хьош а хиларах мастера когаметта болх бе хьожавир из. Из дика организатор хилар цита гуча а даьнна, мастер Касеев пенсе тlа вахача, визза мастер а вав, дуккхача къамех нах юкъебоагlача бригадана керте оттавир нов. Джаватханов.

Дукха новкъостаг дир цунна партийни организаце секретарь волча воккхагlча мастера Нещенкос. Нов. Джаватханова кулгалдеча бригадаларча 25 сагах 10 саго коммунистически къахьегама ударник яха цlи яьккхай. Царна юкъе а белгалбаьнна дика болхлой ба Юсупови Шабаеви. Ерригача бригадах а коммунистически къахьегама бригада яха цlи тиллийтара къахьегаш я нов. Джаватханов керте латта коллектив. Станцерча пхе бригадана юкъе хьалхара моттиг лелаю цу бригадо хlанз.

Шоашкара хьалхара моттиг дlа ца хеца, керда толамаш а даьха, вай парте XXII съезда сийленца накъа яха лерхlаш я къона мастер Джаватханов Алман керте латта барт тайна коллектив.

И. ГЕОРГИЕВ,
слесарь.

«ЗIАМИГА ХУЛИГАНСТВО ЛЕЛАЯРАХ БЕХКТОКХАМЕ ОЗАРАХ» 1959 ШЕРА 19 ДЕКАБРЕ АРАДАЬННАЧА РСФСР-А ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗА ЮКЪЕ ХУВЦАМАШ ДАРАХ ДОЛА

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

«Зlамига хулиганство лелаярах бехктокхаме озарах» 1959 шера 19 декабре арадаьннача РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указа тlатохалда:

1. Указа хьалхара статья «Кхаьннегара пхийтта ден-бийсанга кхаччалца» ячача дешаел тlехьагlа тlатохалда «е иттнегара тъъаь итт сомага кхаччалца» яха дешаш, статья укх тайпара а оттаеш;

«Зlамига хулиганство лелаярах кхаьннегара пхийтта ден-бийсанга кхаччалца ха яккха лоацалва е иттанегара тъъаь итт сомага кхаччалца гlод тохалда, нагахь санна цо дь гlулаккхаш РСФСР-а уголовни кодекса 206 статьяс маяккхара бехк бе доагlаш деце».

2. Указа шоллагlча статьяна е чулоацам бола кхоалагlа дакъа тlатохалда:

«Во дар даьча сага шийн цо даьча вочуни лоархlам а баь, зlамига хулиганство яьча нахах йола материалаш общественни организацешка, къахьегамхой коллективашка, новкъостий оцашка яхьийта йиш я царна общественни бежк бергбола гlулаех дергдолаш».

3. Указа кхоалагlча статьяна е чулоацам бола шоллагlеи кхоалагlеи доажъош тlатохалда:

«Нагахь санна зlамига хулиганство яьчо физически болх бе ца туте, халкъа судо баьча соцамах цунгара хьадоаккх лаьца воаллача хана диача хlамах цунгара доагlар.

Зlамига хулиганство лелаярах лийцача нахага къахьегийтар вlаштlехьдоаккхилга тlадулл къахьегамхой депутатий моттигерча Советашта».

4. Указа тlатохийла е чулоацам бола йиълагlеи пхелагlеи статьяш:

«Усица юкъе а кхыча общественни моттигашка а менна веха хиларах къахьегамхой депутатий районнии городскойн Советий исполнительни комитеташкарча административни комитеташа теха кхаьннегара пхе соцза кхаччалца гlод доаккх.

5. Зlамига хулиганство лелаярахи улицагlа а кхыча общественни моттигашка а менна веха хиларахи бехктокхаме оз 16 шу даьнна нах».

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ОРГАНОВ.

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
С. ОРЛОВ.

Москва. 1961 шера 19 апрель.

Коммунистически къахьегама установке

Семилетка кхоалагlча шера плен ханал итт ди хьалха кхоачашъяра чlоаттlа къахьегаш я Грознерча нефтемаслозавода нов. Слободский керте латта литейни крепитель йоаккхача установка коллектив.

Коммунистически къахьегама установка членаша 100,3 процент кхоачашъяьй продукци арахецара хьалхарча квартала план, хlаьта планал совгlа ворхl процент шари пхи процент электроэнергии, иштта хийн кхоьаьд, къахьегамз овсарле дикка лакхъяьй, продукташ йовлга хlама ца эшеш дlадаккхад. Уж толамаш даха вlаштlехьдаьлар парте XXII-ча съезда сийна хоздам болташ деккар кlира технолога шийна хьалхашка оттадарца.

Дикагlа къахьегаращца лархlа безаш ба слесарь Меншиков Александр, райсовета депутат йола оператор Вострухина Люба, оператора помощник Золотухин Михаил, иштта кхыбараш. Массаза а шоай балха нормаш 110—115 процент кхоачашъю цар.

Установке пхьаккха а болхло вац сайрийнарча школе, техникуме е институте цепа ца вагlаш. Масала, оператора помощник Борисова Лида мехкдаьтта институте, Равчев Александр мехкдаьтта техникуме, воккхагlа вола оператор Бондарь Николай сайрийнарча школе дешаш ба.

Коммунистически къахьегама еза цlи лелаеча установка членаша шоай балха опыт къонача технологаша дика дlайовзийт, цаl шоллагlчоа тlо деш хул. Установке меттел заводе а дика вовзаш ва дукха хана денз воккхагlа волча машинисталла болх беш вола Иван Иванович Нерух. Хlанз ший помощник волча новкъоста Яхиханова дукха хана денз ше каераерзаяь балха опыт йовзийташ чlоагlа къахьег цо. Новкъост Яхиханов установке балха венача хана компрессорни машиниста болх бовзаш вацар, хlаьта укх тlеххьарча хана, Иван Ивановича новкъосталца машиниста дикагlа вола помощник а хинна дlаэттав из.

Установка технологаша дика кхеталу шоаш йоаккхаш йолх литейни крепитель яха продукци Даьхен промышленноста боккхача лоархlаме хилар.

Тlаийца декхараш толамца кхоачашдаре установка коллектив укх бетта 15 денна йола план хlанал кхо ли хьалха кхоачаш а яь дlахо кхы а дикагlа къахьегаш накъа йола Цхьоалагlча май цlейна.

М. ТУМГОЕВ.

Бурув деттарий совгlат

Карабулакерча бурув деттача конторе болх беча мехкдаьтта лехача болхлоша СССП XXII-ча съезда боагlача тайпара накъа бахар духьа лаьцача социалистически яхье керда къахьегама котало яьккхай. Сунженски буровикаша тlад а баха хоам бу Даьхента: семилетка кхоалагlча шера хьалхарча квартала план 5 ди хьалха кхоачашъяьй.

Шу доладелча денз 13.200 метр бурув техад буровикаша, дlахо кхы а дикагlа вlаштlехьдоах бурув тохара балхаш. Сунженски буровикаш бокъонца дог тийша ба соахка йиълагlча квартале денз шоаш лелаю Нохч-Iалгlай Совнархозен Областной профсоюзий Советеи карара кара тела Цlе байраях шоаш карара йоалийтарг ца хиларах.

Яхье хьалхле лелаю къонача коммуниста мастера-новатора Александр Федорович Панфилова кулгалдеча коммунистически къахьегама бригадо. Ерригсоюзни яхье шоллагlа моттиг яьккхай цу бригадо. Йоккхача къахьегама овсарленца болх а беш, хьокхамаш тел цо Сунженски мехкдаьтта управлене вокх бригадашта.

Доккхий къахьегама толамаш даьхад бурув деттача мастерий К. А. Некрасова, Н. Ф. Касьяненкой, В. Т. Терлецке, В. И. Мицука бригадаша а. Цу бригадаша ханал дукхха а хьалхагlа кхоачашъяьй март беттара план.

Тохкама бурув тохаш йола 88-гlа скважина дика чакхйоаккхаш йоалл хlанз мастера Е. А. Хохоева бригада а.

Хьамсарча Коммунистически парте XXII-гlча съезда дика накъа баха кийчлуш ба Сунженски буровикаш.

А. БАКАЛЮК.

В. И. Ленин ваь 91 шу дизарга

Чlоагlа терко тlаяхийта кийчо яьй укх шера ССКП Каргалински райкома политпросвещене кабинето (заведующи нов. Д. И. Сукач), В. И. Ленин ваь 91 шу дизара ди дездара. Хьалхагlе а оттаяьча планах районерча колхозашка, предприятешка, учрежденешка лекцеш йийшай ССКП райкома болхлоша а нешгатни лектораша а. Масала, комсомолка къонача лектора Г. Киндера йийшай «Сийлахь-воккха баьчча» ячача темах лекци района культура Цlагlа. Хlаьта Каргалински юкъерча школа хьехархоша районерча колхозий бригадашка, звенешка йийшай В. И. Ленина вахарах, цун балхах лаьца лекцеш.

«В. И. Ленина вахари цо лелабаь болхи» ячача темах стенд кийчъяьй политпросвещене кабинето, хlаьта Ленина произведеней а цунах лувцаш йолча произведеней а йоккха выставка оттаяьй партийни библиотеке.

С. СУЛТАНОВ.

КРИТИКА IОТЕIАЕРАШ БЕХКТОКХАМЕ ЭЗАБ

«Ленина никъ» ячача Каргалински районни газета тlа 17 марта кепа теха араяьннаяр «Жа леладелга йоаккхо йоацаш да» ячаш йола селькора нов. М. В. Звягинцева корреспонденци. Авторо бокъонца бакъ долча хlамашца хьахьехад «Красный пахарь» ячача юртбоахама артела кулгалхоша боахама жерттерча даькъа—жа леладара кlезига йоаккхо еш хиларр. Корреспонденце тlа дувцар, воккхагlа волча жа Iун нов. Мануйлова желе жа даккхийтара вlалла пайдана яц, колхоза кулгалхоша керда желаш хьалъергья яха ер кхоалагlа шу да, цхьабакъда хабар мара деш хlама дац, ячаш. Жа даккхийтара кийчо яра гlулаех жерчий воих Iулашка а во латташ хилара тешал деш дола бакъдараш кхы а дувц селькоро.

Тlеххьара а йоах автора: «Колхоза правленеи парторганизацеи цу дешага хьажа а хьежа, жа леладеча йоагlаш йола порядок оттаяр дог доах аз».

Хеталора, колхоза кулгалхоша сихха оарцагlа а баьнна, кхоачамбоацараш дlадахара хьакъехьа газет дешаршта жоп лургда, аьнна. Цхьабакъда, иштта хиланзар из. Колхоза председатель нов. А. В. Билетови ханна парторганизаце секретарь вола нов. П. Е. Чувалови, из критика шоай футтарийна а шоай сий доадар духьа а язъньрг а лаьрхlа, критика IотоIае а селькора из юхадекха а болабелар.

Нов. Звягинцева корреспонденци тlайола газет хьа ма кхаьччинге а, колхоза кулгалхоша кхайка тlабийхар жа-товарни фермай заведующеш, ревизионни комиссе председатель, селькор нов. Звягинцев, юрта Совета председатель нов. Юрьев.

— Звягинцева заметка тlа мел язъяьр харц да! — ячаш цIогlа деттар нов. Билетова. — Укх сахьате даха а даха, хьожарца вай гlулаккхаш миштад.

Иштта ца а дир цар из. Дукхача транспорташ тlа а хайша, гlулаккхаш «тахка» бахар уж новкъостий, ше «харцволга» цунна цитта дlахайтар духьа шоашца селькор а ваькха.

Харц хила йиш йоаца нов. Звягинцева яздаьраш бакъ хилар. Воккхагlа волча жа Iун нов. Якунина жа Iула концентраташ яц аьнна, селькора яздаь цаl нийса хиннадацар. Цунах тоссабелар критика IотеIаераш.

Шоллагlча дийнахьа сихха партийни бюро вlашагlа а теха, селькораца шоай нийсхал яккха болабелар уж. Нов. Звягинцевна духьалтехар критика еш газета тlа цо мелъяздьраш а колхоза собранешка даь къамаьлаш а.

— Колхозе кхоачамбоацараш волга хьайна ховшшехьа а, партбюрога хlама ца а оалаш ведда редакце хlана вахав хьо, нов. Звягинцев? Хlана вахав?—тlачувхар нов. Билетов селькора.

Учетни карточка тlа дlа а язъергйолаш выговор йир нов. Звягинцевна. Шоашта хьаштдоаца саг юкъера дlаваккхар духьа, клуба заведующи вола нов. Звягинцев, футтарийна аьлпи «Iезиг а дь, кхыча балха тlа ваханза варгвоацача ваькхар колхоза кулгалхоша. Критика IотеIаераши селькорацара нийсхал яккха гlертараши курал еш бар. Цунна футтаре яь ца Iеш, зе а дир цар.

Районни газета редакце нийса гlулаех дир из харцаьхара хlама долчча ца дитарах. «Селькора бокъонаш лораяра» аьнна корта а болаш 7 апреле статья араяьккхар цо. Цу статья тlа нийсхонца мах бир колхоза кулгалхошен партбюро членашеи партийни наькъаца доацаш критика IотеIаяра. Нов. М. В. Звягинцева заметка тlа хинначул а совнагlа кхы а дукхха бакъдараш язъир «Красный пахарь» ячача колхоза фермашкара доккхий кхоачамбоацараш гучадоахаш.

1960 шера юртбоахама артеле беннаб 4653 устагlа, 427 хьакха, 34 бежан. Кхы дикагlа дац гlулаккхаш укх шера а. Хьалхарча квартале беннаб 398 устагlа, 80 хьакха. Йукха Iоахарий дlадаьннад жа даккхача хана.

Дукха ха йоацаш хиннача отчетни собране колхозникаша чlоагlа критика йир. Нов. Билетова, кхоачамбоацараш гучадаха а уж дlадахара правленена новкъостал де а безам бар цар. Из дага долаш язъяьр «Красный пахарь» ячача колхоза член волча селькора Звягинцева районни газета тlа язъяь корреспонденци а.

Цхьабакъда, гуш долчча тайпара, отчетни собране а районни газета корреспонденце тlа а дийцачох цхьаккха соцам а ца беш, критикана духьалваьлар юртбоахама артела председатель нов. Билетов.

Из жетаде дезар партийни бюро членаша. Колхозникаша хьалхагlе белгалдаьха ма хиннадий, нов. Билетова деррига доал шийга йийца хилар, шийна яь критика цо ловш ца хилар, цудухьа цо боахама кулгалдеча доккхий гlалаташ дувлийта а дувлийташ а хилар.

Цхьабакъда, газето дийца бакъдараш хьал ца лацарал совгlа, партбюро членех шоаех а критика IотеIераш хилар, колхоза председателе ячачоа тlехьабийрзар уж.

14 апреле ССКП райкома бюрос дийцар «Красный пахарь» ячача колхоза хьалхле лелаераша критика IотеIаеши селькора тlаккхувши хилара фактех дола дош. ССКП райкома бюрос нийса лаьрхlар жа даккача хана даккаш дола жаи цар Iоахарийн лорадара йоакхо еш «Красный пахарь» ячача колхоза парторганизацеи правленеи балха тlехь дола кхоачамбоацараш гучадоахаш селькора нов. Звягинцева язъяь «Жа йоакхо йоацаш воча хьал тlа да» яха корреспонденци. ССКП райкома бюрос белгалдаьккхар «Красный пахарь» ячача колхоза первични партийни организаце бюрос ССКП члена нов. М. В. Звягинцевна партийни взыскани еш яь решени нийса йоацаш а партийни вахара ленински принципашта духьала а хилар, из дош къоастадеш нийса доаца гlулаех даь хиларах партбюро членашта указани а елар.

Колхозерча гlулаккхий хьалага критически ца хьажарах, гlожа администрировани ярах, критика IотеIаярах, селькора нов. Звягинцевна тlаккхувш хиларах «Красный пахарь» ячача колхоза председателе нов. Билетовна чlоагlа выговор яьй, учетни карточка тlа а язъеш.

ССКП райкома бюрос райкома арглах йолча пленуме дувца оттадаьд нов. Билетов ССКП райкома бюро членаллара а ССКП райкома членаллара а дlаваккхарах дола дош.

Партийни бюро секретара декхараш кхоачашдеш волча нов. Чуваловна цо первични парторганизаце бюро заседане нийса доаца гlулаехаш леладарах, селькора нов. Звягинцевна чlоагlа бехк бе яхаш чlоагlа гlерташ хиларах выговор яьй, учетни карточка тlа а язъеш.

ССКП райкома бюрос «Красный пахарь» ячача колхоза правлени декхарийла йир нов. Звягинцев ше хьалха хиннача балха тlа клуба заведующелла юхаоттаве, шийн хьалха хиннаа алапи а хургдолаш.

Первични партийни организаци чlоагlъе лерхlаш, ССКП райкома бюрос соцам бир парте райкома инструктор нов. Голышев П. Т. болх бе колхозе вахийта, партийни организаце секретаралла харжа колхоза коммунисташта из мога а деш. ССКП райкома бюрос «Красный пахарь» ячача колхоза первични партийни организацена тlадиллар колхоза хьалхле лелаеш йола кадраш мегаш йий хьожаш партийни собране дош дувцар а тlехьаюсача участкашка политически биззз кхетами шоашта тlабилла болх дика бовзаш бола новкъостий оттабар а.

Района газето яь критика нийса тlа ца эцаш моттигаш кхыча дуккхача колхозашкеи организацешкеи хилар белгал а даькха, ССКП райкома бюрос первични партийни организацей секретараш, колхозийн организацейн кулгалхой декхарийла бир ший ханнаьла критикага хьажа а Iалымате чехка гучадаьнна кхоачамбоацараш дlадоахарг дола гlулаккхаш де а. Района газета тlа араяьнна критически материалий хьакъехьа «Октября 40 шу» ячача колхоза а Каргалински юрта Совета а кулгалхоша, нийса доаца гlулаех леладарах дола дош ССКП райкома бюро дувца оттадир.

Цу тайпара, «Красный пахарь» ячача колхозе болча критика IотеIаярашта бехк баьб. Из цунца йистедаьннад ала мегаргдар. Цхьабакъда мишта ютаргья критика IотеIаярахи селькора тlаккувш хиларахи йола факт? яха хаттар отт. Цу хаттара цаl мара жоп дац: ССКП Каргалински райкомои цун хьалхарча секретара нов. А. А. Чайкинен шоай ханнахьа кхетабаьбац сонтабаьнна кулгалхой. Дlахо ше бергболча балха тlехь цунах е йоагlеш йола выводаш е еза ССКП райкомо.

А. БОРОВИК,
ССКП обкома кепайоазон сектора заведующи.

Х. ХАСМАГОМЕДОВ,
«Ленинан некъ» газета партийни вахара отдела заведующи.

С.-Г. КОТИЕВ,
«Сердало» газета партийни вахара отдела заведующи.

Г. ТКАЧ,
«Грозненский рабочий» газета письмой отдела заведующи.

СЕРДАЛО
2-ча гаг. 23 апрель, 1961 шу.

Специалиста хьехамаш

НИЙСА КВАДРАТАШ ХУРГЙОЛАШ МИШТА ДІАЕ ЕЗА ХЬАЖКІАШ

НИЙСАЧА КВАДРАТАША ХЬАЖКІАШ ХЬУВКЪАЮ

Хьажкіаш санна йола маьхера культура хьувкъаяра эггара лоархіамегіа дола гіулакх да вай механизатораша квадратно-гнездовой хьисаде уж дика діае хар.

Хьалха латтача хьажкіаш лелаерий опыто дика хьахьекхад, діайнайнача хьажкіашта ший ханнахьа а дика а механизмашца ґунал дича мара из культура хьувкъае йиш ца хилар.

Урагіа а шхорагіа а нух токхадеш діайнайнача хіамашта ґунал дича вІаштіехьдоал къахьегами ахчеи кІезигагіа а дохийташ, уж оасарах ціена хилийта. Цхьабакъда, дерригача кхай тіа діайнайна хіамаш нийсача квадратех ца хилча механизмашца гіулакх де йиш яц царна. Квадратно-гнездовой хьисаде хьажкіаш діаювча хана чІоагіа лоархіам болаш да діоахалашха а шхорагіа а мугіарч нийса хургдолаш хіамаш діаюв агрегат лелаяр. Ц йиш хуслийт одесски механизатораша санна йоккхийча скоросташца хьажкіашта урагіеи шхорагіеи культиваци е.

ХЬАЖКІАШ ДІАЕ СЕЯЛКАШ КИЙЧЪЯР

Вай республике квадратно-гнездовой хьисаде діаюв хьажкіаш бустама аьшкасаьрг зула а тувсаш болх беча ОКІК-6В а ОКГН-6 а яхача сеялкашца хьажкіаш дика діаювлга вІаштіехьдаккхара бокъонца нийс а яь кийчъе еза сеялка. Цу ґіулакха механизатораша къаьстта ие деза ер дешаш:

1. Сошникех йоахка клапанаш цхьан ханна а цхьан боараме а фу Іохецаргдолаш оттае еза. Гучадаьннад, нагахьа санна узлоуловителе мІара сацалца тІехьашка а бахийта сошникий тІехьашкара харшаш деллалуча ханна клапанаш хьаеллалуш хуле, болх беча хана, мІара бустама аьшкасаьргагахьа кІезигта кІезигагіа тІехьашкахьа озача, клапанаш эшшача боараме хьаеллалуш хилар. Клапанаш ґІаьхьача боараме хьаеллалургйолаш нийсъю клапанний рычагаш нийсача боараме оттаярца а механизма распределитела чІийний діоахал нийсдарца а. Клапанаш нийса хьаеллалой ха деза аьттехьарча а аьрдехьарча а узлоуловителашка дика хьажа а хьежа. Клапанаш нийсъеннайий дикагіа ховргда сошникаш чу Іочуяхийта йоаккача 5—6 миллиметр сомал долча шарикашца.

Узлоуловитела мІараш шорттига тІехьашка хьрча хана мІара сеццача моттиге узлоуловитела корпуса тІа даьккхача секах хов аьшка бурилгаш Іочулега ха. Нагахьа санна мІараш соцача аьттехьарча а аьрдехьарча а узлоуловителий корпусаш тІа яьча белгалонашта юкъера юкъ йистача ховргда, болх беча узлоуловитела гаргагіча сошникал ґаьнагіара сошник фу Іохецара мел тІехьаюс. Нагахьа санна ду белгалонашта юкъера юкъ 10—15 миллиметрал совгіа хуле, боарам тІара яьнна сошник нийсъе еза.

2. Сошникашкара клапанаш хьаеллара узлоуловителий мІарашта тІаподаш бола низ 8—10 килограммал тІех хила йиш яц.

3. Фу тоссаш йолча аппаратех йоахка дискаш хІара бІена 3 хьажкіа фийг чубужаргболаш нийсъяь хила еза. Дужхагіа долча боахамаша дІадувргдола хьажкіа фу ялатий продуктай Управлене предприятешка калибровка яь да. Калибровка ева хана хьажкіа фийгаш доккхалга-зІамигалга а формага а хьежжа 11 фракцена декъаш хиларах дІадувча фуй фракцега хьежже нийса хержа оттае еза дискаш.

ТІехьайийзача сеялкашца бІаьха фийг болча хьажкіа фу дІадера 5 миллиметр сома йола дискаш оттаю, хІаьта герга фийг бар дІадера 6 миллиметр сома яраш оттаю. Іургий дужхалга диллача эггара дикагіа лоархіам я 12 Іург а доаллаш, 12—14 миллиметр диаметр а йолаш йола дискаш. Тракторах йоаллаеча 9 комплект дискаш йолча сеялкана оттае еза дискаш хьажкіа фун тайпага хьежжа, къаьстача таблица тІара херже оттаю. ТІехьаювзача а тракторах йоаллаеча а сеялкашта юхера а малагіа дискаш харжа еза хов ґІаьхьа болх беча бозрамах сеялка а лелаеш, дІатесса бустама аьшкасаьрг а болаш, лаьттан тІа ґІолла фу мишта тосс хьажарца. Фу мишта тосс хьожача хана фу тоссаш йолча аппараташ чу тайп-тайпара а бІенашкара хьажкіа фийгаш лаьрхіача дикагіа я аьнна хеташ йола а дискаш оттаеш хиларах хов хІара бІена эшшача боараме фийгаш тоссараш малагіа дискаш я.

4. ДІадувш дола фу 6 сантиметргара 10 сантиметрга кхаччалца кІоарга де деза. Фу кІоарга-тІеха дІадера сошника ґІонга хьежжа кІал йоахка вордингаш лакхъеш а лохъеш а нийсъю сеялка.

5. Мугіарашта юкъера йовкъаш а мугіараш санна нийса хургйолаш маркераш оттаю. Маркера ґаьнал аьттехьара чарх е аьттехьарен аьрдехьарен чархаш хувц-хуецаш трактор лелаярга, мугіарашта юкъера йовкъий шоралга, сошникий дукхалгеи сеялка тІа уж нийсъргеи, хьалхашкарча чархашта юкъерча юкъагеи хьежжа хургда. Трактористаша дикагіа лоархіача тайпара трактора хьалхашкарча чархаца агрегат лелаяра маркер ґаьна-гарга мишта йижа еза укх формулаца лоархІ (юкъера йовкъаш 70 сантиметр хилча):

$$M = \frac{350 \pm B}{2} + 70$$

«М» яхача алапо хьахьокх маркер масс сантиметр ґаьна юж;

«В» яхача алапо — трактора хьалхашкарча чархашта юкъера юкъ;

«+» яха тІатохара хьарак аьрдехьарча маркера ґаьнал лоархіача хана оттаду, хІаьта «—» яха тІерадакхара хьарак аьттехьарча маркера ґаьнал лоархіача хана оттаду.

6. Бустама аьшкасаьрг хьахецаш дола загалаш дика вІашагІдехкалий а цун тормозной низ мел ба а хьажа веза. ЛерттІа оттабаьча загала тормоза низ 21—25 килограмм хила беза.

7. Тракторах йоаллаеча сеялках йоаллача делитело а цу тайпара болх нийса бой хьажа деза.

Фу тоссаш йола дискаш дІаоттаеча хана ха деза 8 миллиметр сомал дараш ахы тІоз тІа ца боллаш оттаеш хилар а 6—7 миллиметр сомал долчарна 1—2 миллиметр сомал дола тІозараш а дехке оттаеш хилар а.

МИШТА БОЛХ БУ СЕЯЛКА ФУ ДІАДУВЧА ХАНА

Бустама аьшкасаьрг механически хьисаде зула а увттабеш хьажкіаш дІаювш дола кхаш дика шаьрдаь хила деза, ца хуле аьшкасаьрг дІатувса а луш гоам лу, хІаьта цунах квадраташ а талх. Сеялка лелаяра эггара дикагіа лоархІ 600 метр дІоахал дола кха, цхьабакъда, дика тоадаь дІаьхеи нийсеи кхаш хуле, шозза бІаьхах (1200 метр) аьшкасаьрг а метаргба. Нагахьа санна кха боса-озгІонца дале, мухалех е еза хьажкіаш (вешта аьтча урагіа а мухалех а). Эггара хьалхагіа сеялка йола а яхийта, бустама аьшкасаьрг хьабоасталуча хана, кхай дІоаххала харш дахьа деза, бустама аьшкасаьрг кхай ґІайнаца бужаргболаш. Цу харша тІа белгалонаш ю, хІаранена юкъе 60—80 метр юкъ а юташ. Дихьача харшаца бокъонца нийс а йийя, кха кхоачалучара 16—20 метр ґаьна а яьккхе оттаю трактори сеялкеи.

Нагахьа санна аьшкасаьрг хьабаста болабечара кхай са нийса бале, бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола хьалхара загал кха юхьера 7 метр ґаьна боґІ, сеялка узлоуловитела 1 метр аьттехьа хургболаш. Цул тІехьагіа чІугалара деиз аьшка мушах йоаллача тІехьаювзача сеялка 13-тІеи тракторах йоаллаеча сеялка 6-ґІеи аьшкасаьрга упорни шайбашта тІаґІолла, бос бола зиг хьоарчаду. Из белгало яь шайба хургья дІахо болх беш сеялка узлоуловитель нийсса цу шайба тІа нийсъелча юха а сецаргйолаш. Цига ґІолла лода сеялка юхаерзаш дола доазув.

Цу тайпара, го баьккха сеялка юхаерзачара дІа ца бувш буса оаса 17 метр шера хул. Из сеялкана биъ го баьккал моттиг я. Цул тІехьагіа, сеялка айяь сошникашн маркераш а йолаш, кха дІоаххала йолалу (II-тІча положенега), аьшкасаьрг боасташ а бужабеш а.

II-тІча положене оттабу загал хьалхарчоа нийсса духьала оттабу, аьшкасаьрг бахача оагІорахьа нийс а беш, кха кхоачалучу йистагара 7 метр Іоахо а болаш.

Бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола загал кІеззига Іочукіоаргбу, мужъа дола аьшкасаьрга духь шоллагІча загалах боаллача аьшка муша чІугах дІатосс. Цу хана аьшка муша цхьа гов, направителе чІугалара 10—15 метр ґаьна хургдолаш, загала барабана тІалуст муш. Цу аьшкасаьрга говнах йоалла 13-ґІа е 6-ґІа шайба а цу тайпара белгалъю.

Юха а ерзайийя, хьажкіаш дІае йолаяла мара ца езаш дІаоттаю сеялка. Белгалъяь шайба узлоуловитела нийсса улув хила еза. Узлоуловитела чу боллаш бола аьшкасаьрг, белгалъяь шайба узлоуловитела мІарана тІехьашкахьа хургйолаш болл. Эггара хьалха сеялка йолаялийтале, къаьстта чІоагіа оза беза аьшкасаьрг.

Цу ґІулакха, бустама аьшкасаьрг хьахецаш болча загала барабан собачкаца дІачІоагІбу, загал узлоуловитела нийсса лаьттах Іочу а беґІе, чІоагіа тІехьашкахьа соттабу бустама аьшкасаьрг нийс а беш. Загал юха а собачка хьатъай а йийя, хьалхашкахьа соттабу, тІаккха загал лаьттах кхы а кІоаргагіа Іочубохийт, из нийсбаллаца тІехьашкахьа а соттабеш.

Бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола загал Іобегіа баьнначул тІехьагіа, ґІаьхьача боарамах оза мучши аьшкасаьрги болаш, барабан собачкаца дІачІоагІбу, сошникаш болх бе йийча хургйолаш Іохец, дІаденза долча лаьттангахьа Іохец маркераш а, тІаккха сеялка аьрдехьарча чарха лерах йолайолийт трактор.

Эггара хьалха сеялка хьажкіаш дІае йолаеннача хана фийгаш чудийша бІенаш вІаши нийса дий хьажа веза. Хьажкіа бІенаш бустама аьшкасаьрга шайбашта уллув ца а нийслуш, царна 11—14 сантиметр тІехьашкахьа нийсдала деза сеялка йолаяла хана. Фийгаш мел хьалха лег хьожаш нийс а деш, болх беш йола узлоуловитель пхорагІарча мугІарашкара бІенаш лесттача оагІорахьа оза еза. Узлоуловитель хІара дехьа-сехьа массаза йоажкх цун тяга дІоахал а нийсде деза эшшача боарамга кхоачаш из йІаьхъеш а лоацъеш а. Кхай юхье Іокхаьчача хана узлоуловитель белгалъяьча бустама аьшкасаьрга шайбана нийсса хургйолаш юхасоцае еза сеялка. Цул тІехьагіа аьшкасаьрг узлоуловителах хьабоаккх, маркери сошникаш хьалъайю, агрегат юхаерзаю, тІаккха маркера йитача лерах Іо а ерзаяь, белгалъяьча шайбана нийсса хургйолаш дІаоттаю сеялка шоллагІа го баьккхара. Лаьттагіара загал хьалбоаккх, хьабаьста хинна муш барабана тІа юха тІалуст, хьажкіаш дІаенза долча оахам тІа 5,2 метр ґаьна а баьккхе, 1-ґІча положенех Іобогі загал. Бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола загал Іобегіа ґаьна бустама аьшкасаьрг 20—25 килограммага кхоачаш низ ловргболаш оз (загала барабан кІалгІбаллаца) собачка барабана храповика тІа Іотіа а оттийташ. Цул тІехьагіа бустама аьшкасаьрг узлоуловитела чу боллаш, маркери сошникаш Іо а хийце, шоллагІа го боаккх 1-ґІча положенегара шоллагІча положенега кхачалца, маркера даьккхача жІакана нийсса трактор а лелаеш, тІаккха го чакхьаьлча сеялка юхасоцаю, белгалъяьча аьшкасаьрга шайбана нийсса узлоуловитель а хургйолаш.

Го баьккха баьнначул тІехьагіа сеялка бустама аьшкасаьрг хьахецаш болча загала дІатІакхоачача хана аьшкасаьрг сов эза хиларах барабан кхыча оагІора беръ, храповикаш тоссаенна йоалла собачка хьаькхх, муш барабана тІара шорттига хьалусталу. Цо йиш хуслийт аьшкасаьрг ґІаьхьача боараме (20—25 килограмм) эза лоатТабе. ШоллагІа го боаккхача хана а цу тайпара хьож упорни шайбашца нийслича бІенаш мишта хиннад. Фийгаш а цу тайпара 11—14 сантиметр тІехьашкахьа легаш хила деза. Цул совнагІа, хьалхагІеи шоллагІеи го баьккхачул тІехьагіа пхорагІарча мугІарашкара бІенаш шоайла вІаши нийса хиннадий хьож. Царга хьажара сеялкаш шозза хьали Іои тІехьяьннача хьахинна пхорагІарча мугІарцара шийтте а бІы хьаоахк, бІенаш чу загалаш доґІ. Из юхьхьанца тохкам белга мара дац хІана аьлча хьалхара го боаккхача хана хьахинна бІенаш вІаши нийса доацаш хул, сеялка хьалхара го боаккхача хана аьшкасаьрга ца баьккха ца хилар бахьан долаш.

Цудухьа узлоуловитель нийсъе езац, нагахьа санна хьалхара а шоллагІа а тІехьагіа хьахиннача пхорагІарча мугІарашта юкъера юкъ 10 сантиметр харцахьа яьнна ца хуле. Цу хана болх беш йола узлоуловитель бІенаш юстара даьннача оагІорахьа дІаоза еза, уж юстара даьннар миссел моттиг а стоацаш.

Шоллагіа го баьккха а яьнна, агрегат юхаерзаяьчул тІехьагіа сошникашн маркери Іохец, бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола загал II-ґІча положене тІа а баьккхе, 8,4 метр ґаьна дІа а бихье, бустама аьшкасаьрг лакхехьа яздаьча тайпара эза хургболаш, узлоуловитела нийсса хургболаш ІобогІ из.

Бустама аьшкасаьрг хьахецаш дола загалаш дІахо беча балха хувц сеялка шоллагІа го баьккхачул тІехьагіа деггІача тайпара уж Іо а догІаш. ХьажкІаш дІа а ювш кхозза го баьккха баьнначул тІехьагіа тІехьара тохкам бу бІенаш нийса хиннадий хьожаш. Нагахьа санна бІенаш кІезига нийса доацаш, 4—5 сантиметр юстара даьнна хуле, болх беш йола цхьа узлоуловитель иззамиссел дІахо яьккхача тоъаргъя бІенаш юстара даьннача оагІорахьа. Нагахьа санна бІенаш сов гоама хуле, уж юстара даьннар миссел йолча юкъах ах юкъ хІаранега а лоацийташ, шаккха а узлоуловитель цу оагІорахьа оза еза. Дуккха го баьхачул тІехьагіа хьахиннача бІарччача мугІарашкара бІенаш ± 5 сантиметр мара чоал даьл йиш яц нийса вІашІехьъяьккхача сеялка. Цуккхача сеяльцикашца мугІараш нийсагІа хилийтар духьа бустама аьшкасаьрг хьахецаш дола загалаш хІара массаза хувц бустама аьшкасаьргах йоаллача хьалхарча шайбана уллув кхы загалаш доґІ. 3—4 го баьккхачул тІехьагіа мугІарех дагІача загалаш фийгаш нийса дІадийна хилар хьа а хьокхаргда, цІаьккха доґІаш дола загалаш мишта доґІа деза хойташ новкъостал а дергда.

Нагахьа санна кха мухалех уллаш хуле, цун лакхагіа йолча оагІорахьа бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола загал Іобегіачул тІехьагіа боаррамагІа хинна аьшкасаьрг кхы а чІоагІагіа оза беза, 2—4 церг тІехьаллалца храповик хьа а хьовзаяь, тохкама дегІача загалий мугІарца нийс а беш. ХьажкІаш дІаювча хана массаза а цхьан сухалца лелае еза трактор, вешта аьтча фийгаш хьалхагіа лергдолаш узлоуловитель оттаеча хана сийннача тайпара. Трактор кхыча сухалга йоажкхаш хилча, фийгаш тІехьа-хьалха мишта лег хьажа веза, хІаьта духхагіа йолча хана нийсъе езаш а хул.

МИШТА НИЙСЪЕРГЪЯ КВАДРАТАШ ДИЪСАЬНА ДОАЦАЧА КХАЙ ТІА

Бустама аьшкасаьрг зула а бетташ квадратно-гнездовой хьисаде хьажкіаш дІайнайча квадраташ нийса хул диъсаьна шаьрача кхай тІа хинна ца Іеш, гоамача кхай тІа а. Кхайна пхорагІа долчаха ґІайнех цаІ е шаккха а тІай нийса са болаш деце е уж хьувзаш, гоама дале, белгалонаш а яь хьажкіаш дІаера ши хьисап да. Хьалхарча хьисапа бустама аьшкасаьргаца еш йола белгало ю кхай доацагІа болча оагІон саьнгара 17 метр шера кхай оаса а буташ. Цу тайпара нийсдича дІаенза юса кхай юхь йиъ саьна хургьяц. Из хьисап дика да, агрегат юхахьувзача доазой эггара шерагІеи эггара готтагІеи йолча мотти гашта юкъера юкъ 5—6 го баккхал мара сов-эшаш ца хуле.

Шоллагіча хьисапах агрегат юхахьувзаш дола чухьнахьара доазув пхорагІча ґІайнаца нийс а деш 17 метр хьажъоасталу хьалхагіе а, е массеж мунда а егІе белгалдоаккх, е кхай тІа ґІолла харш доаккх. Цунна меттел белгалонаш яьча ґІолла трактор ноал, цун лерах хургда доазув а. Цу тайпара хьажкіаш дІае йолаялале хьалхагіа мугІарчех хьажкаш ювча сеялкашца биъ го а баьккха дІаде мегаргіа агрегат юхахьувзаш дола доазув. Цу хана сеялках йоаллача йистерча сошника лерах хургда из доазув.

Шоллагіча хьисапе бустама аьшкасаьргаца хьажкіаш дІаювча хана хІара сеялка го массаза баккха белгалъяь шайба хувца езаргъя, белгалдаьча агрегат юхахьувзача доазонца нийс а еш. Белгалъяь шайба хувца ханна дехьа-сехьа якхха еза бустама аьшкасаьрг хьахецаш болча загала чІуга юхье бустама аьшкасаьргах йоалла шайба, чІуги белгалъяьча шайбанеи юкъера юкъ массаза а 13-ґІчеи 6-ґІчеи эпорни шайбашта юкъерча юкъа нийса хургйолаш (тІехьаювзачеи тракторах йоаллаечеи сеялкашка хьежжа). Цу хьисапах хьажкіаш дІаер ґІойленагІа да кхай пхорагІара доазув дикка шерагІа е готтагІа долча хана.

Лакхехьа дийца деррига ґІулакхаш кхоачащича сеялкай балха овсарле сменах 20—25 гектар а кхы лакхагІа а хул, хІаьта уж дІа дикагІа а юв. Шеко яц, вай механизатораша шоай кхетамаш лакхдара тІагІертта къахьегаргиларах а тхх шера хьажкіаш дІаювча хана квадраташ нийса хилийтар духьа шоай беррига низ оарцагІбоаккхаргиларах а. ТІаккха вІаштІехьъяьккхай. Шишша етт чукха а тІай нийса са болаш деце е уж хьувзаш, гоама дале, белгалонаш а яь хьажкіаш дІаера ши хьисап да. Хьалхарча хьисапа бустама аьшкасаьрга еш йола белгало ю кхай доацагІа болча оагІон саьнгара 17 метр шера кхай оаса а буташ. Цу тайпара нийсдича дІаенза юса кхай юхь йиъ саьна хургьяц. Из хьисап дика да, агрегат юхахьувзача доазой эггара шерагІеи эггара готтагІеи йолча мотти гашта юкъера юкъ 5—6 го баккхал мара сов-эшаш ца хуле.

Шоллагіча хьисапах агрегат юхахьувзаш дола чухьнахьара доазув пхорагІча ґІайнаца нийс а деш 17 метр хьажъоасталу хьалхагіе а, е массеж мунда а егІе белгалдоаккх, е кхай тІа ґІолла харш доаккх. Цунна меттел белгалонаш яьча ґІолла трактор ноал, цун лерах хургда доазув а. Цу тайпара хьажкіаш дІае йолаялале хьалхагіа мугІарчех хьажкаш ювча сеялкашца биъ го а баьккха дІаде мегаргіа агрегат юхахьувзаш дола доазув. Цу хана сеялках йоаллача йистерча сошника лерах хургда из доазув.

Шоллагіча хьисапе бустама аьшкасаьргаца хьажкіаш дІаювча хана хІара сеялка го массаза баккха белгалъяь шайба хувца езаргъя, белгалдаьча агрегат юхахьувзача доазонца нийс а еш. Белгалъяь шайба хувца ханна дехьа-сехьа якхха еза бустама аьшкасаьрг хьахецаш болча загала чІуга юхье бустама аьшкасаьргах йоалла шайба, чІуги белгалъяьча шайбанеи юкъера юкъ массаза а 13-ґІчеи 6-ґІчеи эпорни шайбашта юкъерча юкъа нийса хургйолаш (тІехьаювзачеи тракторах йоаллаечеи сеялкашка хьежжа). Цу хьисапах хьажкіаш дІаер ґІойленагІа да кхай пхорагІара доазув дикка шерагІа е готтагІа долча хана.

Лакхехьа дийца деррига ґІулакхаш кхоачащича сеялкай балха овсарле сменах 20—25 гектар а кхы лакхагІа а хул, хІаьта уж дІа дикагІа а юв. Шеко яц, вай механизатораша шоай кхетамаш лакхдара тІагІертта къахьегаргиларах а тхх шера хьажкіаш дІаювча хана квадраташ нийса хилийтар духьа шоай беррига низ оарцагІбоаккхаргиларах а. ТІаккха вІаштІехьъяьккхай. Шишша етт чуккхаьлча сеялка юхасоцаю, белгалъяьча аьшкасаьрга шайбана нийсса узлоуловитель а хургйолаш.

Го баьккха баьнначул тІехьагіа сеялка бустама аьшкасаьрг хьахецаш болча загала дІатІакхоачача хана аьшкасаьрг сов эза хиларах барабан кхыча оагІора беръ, храповикаш тоссаенна йоалла собачка хьаькхх, муш барабана тІара шорттига хьалусталу. Цо йиш хуслийт аьшкасаьрг ґІаьхьача боараме (20—25 килограмм) эза лоатТабе. ШоллагІа го боаккхача хана а цу тайпара хьож упорни шайбашца нийслича бІенаш мишта хиннад. Фийгаш а цу тайпара 11—14 сантиметр тІехьашкахьа легаш хила деза. Цул совнагІа, хьалхагІеи шоллагІеи го баьккхачул тІехьагіа пхорагІарча мугІарашкара бІенаш шоайла вІаши нийса хиннадий хьож. Царга хьажара сеялкаш шозза хьали Іои тІехьяьннача хьахинна пхорагІарча мугІарцара шийтте а бІы хьаоахк, бІенаш чу загалаш доґІ. Из юхьхьанца тохкам белга мара дац хІана аьлча хьалхара го боаккхача хана хьахинна бІенаш вІаши нийса доацаш хул, сеялка хьалхара го боаккхача хана аьшкасаьргаца са баьккха ца хилар бахьан долаш.

Цудухьа узлоуловитель нийсъе езац, нагахьа санна хьалхара а шоллагІа а тІехьагіа хьахиннача пхорагІарча мугІарашта юкъера юкъ 10 сантиметр харцахьа яьнна ца хуле. Цу хана болх беш йола узлоуловитель бІенаш юстара даьннача оагІорахьа дІаоза еза, уж юстара даьннар миссел моттиг а стоацаш.

Шоллагіа го баьккха а яьнна, агрегат юхаерзаяьчул тІехьагіа сошникашн маркери Іохец, бустама аьшкасаьрг хьахецаш бола загал II-ґІча положене тІа а баьккхе, 8,4 метр ґаьна дІа а бихье, бустама аьшкасаьрг лакхехьа яздаьча тайпара эза хургболаш, узлоуловитела нийсса хургболаш ІобогІ из.

Семилетка кхоалагІча шера доккхий декхараш тІа а йийца, хьинаре къахьегаш хьабоагІа. Наурски районе Ленина цІерахча колхоза № 3 йолча шурий-товарни ферма хьайбаш леладенаш.

Доккхий толамаш даьхад цу ферме хьалха латтача доярка Хаженова Верас. Цун группаца ба 10 етт. Укх шера хІара Іаттагара 2700 килограмм шура яккха декхар тІаийцар цо.

Ше денна дош толамца кхоачащду Верас. Ший низ а хьинар а ца кходеш къахьегарах хІанзале хІара Іаттагара цо яьккхай 1309 килограмм шура.

Сурта тІа: доярка Хаженова Вера.

И. ПЛИЕВА, сурти тексти.

Доярка—коммунистически къахьегама ударник

Шелковской района Сталина цІерахча колхоза № 2 йолча шурий-товарни ферме Евгения Федоровна Молдован доахан детташ йола массеж шу да. Юхьхьанца балха енача хана доаханна де деза ґІулакх дика ца довзаш, уж деттарца хьакхашта яланза яр из. Ха дІа ме йода Іомаелар, доахан шура тІаетта даьлар.

1958-ча шеррехьа а ше деттача доахах хІара Іаттагара 2.254 килограмм шура яьккхар Е. Молдована, хІаьта 1959-ча шера — 2.531 килограмм, 1960-ча шера кхы а чІоагІагІа ка яьлар доярка — хІара Іаттагара 3.393 килограмм яьккхар цо. Ши шу мара юкъе ца долаш 1.139 килограмм шура тІатехар Молдована беттача хІара Іатто.

Хьахилар 1961-ґІа шу. Сталина цІерахча колхозе бруцеллез хиннача деттача доахах къаьстта ферма вІашагІьеллар. Цу ферме доахан детта ґІо шийга аьлча, вІалла шек ца йолаш раьза хилар Евгения Молдован. Уж доахан лазар кхийтта, шура кІезига луш доллашехь а, царех хІара Іаттагара 3000 килограмм шура яккха дош деннад цо.

Эшшаш дола ґІулакх хІара Іаттагара ца дІа ца кхоачийташ цхьаккха а ха ягІац. Ер шу доладеча денз ше деттача доахах хІара Іаттагара 987 килограмм шура яьккхай цо.

Доахангара йоаккха шура алсамъяккхара даькъе Евгения Молдована беча балхах доала беркат теркІ а деш, колхоза правленен партийни организацен «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цІн еннай цунна.

С. СУЛИН.

Іаьсий дика кхеду

Хьаьда доахан къоаста а даь, царна кІал а тувсаш Іаьсий докхаделга хьоахадича цу ґІулакхах дика ца тешаш, шек бувлаш бар Грозненски районе Старо-Юртовски совхоза хьайбаш леладеча боахамашкара цхьаболла болхлой. Цхьабакъда, из ґІулакх пайдана хилар кертаґІоахаш фар совхоза керттера зоотехник нов. Попач. Соалка сентябрь бетта из ґІулакх дІадоладир совхозе.

КІал а тувсаш Іаьсий докхадара шурийна дикагІа дола доахан къоастадар шхераш бар юхьхьанца совхоза доярка. Цхьабакъда, из а ишта хиланзар. Іаьсий докхадара къоастабир тІара халачеи къаьначеи доахах 20 етт. хІара Іаттах 3—4 Іаса дакхийтар. Іаьсий дика тоаденна дар.

Іаьсий дакхийтара къоастадаь доахан дика кхаба деза. Шишша Іаса дакхаш болча Іатта совхозе укх боарамагІа доакъар лу: дикача аьла 12 килограмм, концентратий ши килограмм, силоса 40 килограмм, барда 50 килограмм. Дакхаш дола Іаьсий дуккхагІа хилча, из доакъар а цунга хьежжа совдоаккх.

КІал а тувсаш Іаьсий докхадеча доаханга а Іаьсашка а хьожаш ба шоай болх дукха а безаш хьаьнала къахьегаш бола Алханова Рабуи Юшаева Маликен. Цар дика кхоабаш хиларах шорта шура хул доаханга, Іаьсий диза, дерста, дика деґІ дахьаш да. Лазар хинна а денна а цхьаь-цаІ Іаса даш цига.

Іаьсий дакха доахан а Іаьсий шоаш а латташ йола мотти г дика вІаштІехьъяьккхай. Шишша етт чулатташ къаьст-къаьста оагІнгаш а долаш кхий да. Царех дакхаш дола 6—7 Іаса къаьсттача кхыча оагІнга чу лоатТаду.

ХІанз совхоза хьалхарча отделене 30 етти шоллагІча отделене 31 етти ба Іаьсий докхале къоастабаь. Цу доахах дакхаш хІара отделене 90 Іаса а да.

ЦІийнахь-бус кхозза докхаду Іаьсий: Іуйрийна ялх сахьат даьлчеи, делкъийта цхьайтта сахьат даьлчеи, сайрийна ялх сахьат даьлчеи. Цул совнагІа Іаьсашта массаза а люцерн, йол, хьажкІий ишк, минеральни доакъар хулийт.

Шоллагіча отделене Іаьсашка а Іаьсий дакхача доаханга а хьожаш, шоай болх дика лелабеш ба Александра Пронюшкинан Саид Закерзаеви.

Іодаь 7—8 ди даьлча денз доаханна кІал а тувсаш докхийт борша Іаьсий 3 бутт баллалцеи се Іаьсий 4 бутт баллалцеи. Хан-ханнахьа ара а доах уж.

Иштта Іаьсий кхабар пайдана хилар пучадаьннад Старо-Юртовски совхоза. Из пайдане ґІулакх хилар дІадовзийташ дукха къахьийгар совхоза керттерча зоотехника Попачен бригадира Бетрахмадов Султанен.

Старо-Юртовски совхозо дІадоладаь из пайдане ґІулакх Іомаде цига баха хиннаш № 1 йолча шурий совхоза, Ермоловски оалхазарий совхоза, «Новый быт» яхача колхоза хьайбаш леладеча боахамашкара къахьегамхой.

М. ЩЕРБАКОВ.

Бешамашка хий детташ ба

ДІайнайнача хІамашта хий деттара болх чІоагІа дика лелабу Сунженски района Ленина цІерахча колхозе. ХьажкІаш дІаювргйолча лаьтта хІанззехьа хий теха чакхдаьккхад. Хий деттара балхаш деш къаьстта звено я колхозе.

Иштта звено я колхоза юкъарча сомий беша хий детташ а. Цу звеноца ба Ачхонов Хожа-Ахьмад, Убайтаев Адам, Мазаев Дага, звеньевой Абдул-Муслимов Юнус. ХьалхагІа латташ йолча беша хий теха а баьнна, дукха ха йоаццаш дІаеґІача къонача беша хий тохаш я хІанз звено. Іурра денз сарралца хий детташ хул звено членаш, цудухьа балха нормаш массаза а тІехкхоачашъю цар.

Колхоза сомий беша балхаш деш болча къахьегамхоша дош деннад латаш йолча бешах хІара гектара тІара семилетка кхоалагІча шера 60 центнер сомаш баха. Из дош сийленца кхоачащдара дика новкъостал дергда хІанз бешамашка деттача хиво.

Сурт тІа: сомий бешамашка хий деттача звено звеньевой Абдул-Муслимов Юнус колхоза къонача беша хий тохаш воалл.

П. КИРИЕНКО тексти сурти.

БІаьстан балхаш дика дІахьу Сунженски района XX-ча партсъезда цІерахча колхоза къахьегамхоша. ССКП XXII съезда дикача совгІатаца накъа бахара, ялат хьувкъийтара дика къахьег цар.

Гидуаргаш дІаювш эггара хьалха балха араваьлар Чеботарев Петр. Дика къахьегаш хьавоагІа из. Нормах 12,5 гектар гидуаргаш дІае езача, 15—17 гектар юв цо хІара дийнахьа.

Гидуаргаш дІайийна а ваьнна, хІанз магар дІабийнача моттиге лаьтта тоІадеш ва Чеботарев. Цига а массаза санна хьинаре къахьегаш хьавоагІа из. Дийнахьа 13 гектара тІара лаьтта Іотоіаде дезача 15-18 гектара тІара тоІаду цо.

СУРТА ТІА: механизатор Чеботарев Петр лаьтта тоІадеш воалл.

И. Плиева тексти сурти.

Хьувкъаергья комсаш

Семилетка кхоалагІча шера геттара дика комсаш хьувкъае лаьрхІад берригача советски наьха санна хьинар лажхденнача, комсашцара балхаш деш йолча тха звенос а. Оахош лелаеча 18 гектар комсий бешара 216 тонн дикача комсий яккха соцадаьд оаха.

Соалка йокъал а этта ерригача районе а комсаш яйнайоллашехь а, оаха дика къахьегарах тха комсаш йовнзар. Планах хІара гектара тІара 6 тонн яккха лийрхІача метте, тха звенос 10 тонн яьккхар.

1954-ча шера денз хІанз се йолча комсий беша болх беш я со. Комсаш хьувкъийтара а хьаяьнна комсаш дика хилийтара а де деза балхаш дукха да. Агротехнически хьехамаш дизза кхоачаш а деш, де деза балхаш ший хан-ханнахьа дойя комсаш массаза а дика хьувкъ.

Гуррахье а дІаболабаьб тха звенос укх шера комсаш хьувкъийтара болх. Хіара гектара тІа 200 килограмм суперфосфат, 120 килограмм сульфат аммония, 10 тонн ширдаьнна кхо диллад звенос.

Кхыйола культураш санна йоацаш, деш дола ґІулакх цхьа ди а тІехьа-хьалха далар чІоагІа лоархІам де долаш культура я комсаш.

Комсаш дІайогІа лаьтта дика хилар чІоагІа лоархІам болаш ґІулакх да. Тха совхоза а ерригача Наурски района а лаьтта ший таймара да. Цу лаьттан кІалхарча тІоанашка дукха минеральни тухаш да. Нагахьа санна комсашта тохаш дола хий ший ханнахьа ца тохе, цу техача хица цхьана Іанарца хьал а ґІетташ йов йоллалу лаьттанца кІал хинна тІоадал а. Цу тІоадалца лажхехьарча тІоанашка дувл кІалхьарча тІоанашка хинна тухаш а. ТІаккха цу тухаша комсашта зе де тарлу. Цудухьа комсашта тохаш дола хий хьдда боарамагІа тоха деза, тухаш доахкача тІоанашта ІотІакхоачаргдоацаш.

Айса болх беча укх ворхІ шера чІоагІа дукха безабеннаб сона сай болх. МоллагІа из бале а, беза а безаш беча балхах беркат дукхагІа доалл.

Массаза а звеноца болх бераш цхьа нах хилар теттара дика да. Звеноцара нах лувцаш хиларах дукха зе доалл. ЦІаІаш Іомабенна боаллашехь а, уж дІабаьле, царна меттел хьатІабоагІа комсашта де дезача ґІулакхах цхьаккха а хІама ца хоиш бола керда нах. ТІаккха уж а Іомабе безаш хул, хІана аьлча, комсашта деш дола ґІулакх хІаране эшшача тайпара деш ца хьича ерригача звенос хьийга къа а доврг ма дий.

Тайп-тайпара дукха балхаш да комсаш хьувкъийтара де дезараш. Доккха декхар да укх шера тха звенос тІаийцар, хІаьта а сийленца кхоачаш-м церца оаха из. 1961-ча шера тІаийца декхараш кхоачащдара малагІа балхаш цу тха звенос?

Моттигера удобренеш комсашта чІоагІа пайдане хилар дика кхета а деш, шортта уж удобренеш ехкай. Комсий бешамашка болх бе йиш йоацаш ха оттача хана комсашта ґІулакх ешшта а де деза уж Іомабеш болхлошца занятеш йора оаха. Цу занятешка оаха къаьстта белгалдоахар комсаш мишта яІа еза, тайп-тайпарча лазарех уж мишта лорае еза.

БІаьстн-аккан хана лаьтта докъа ца далийтар духьа балхаш цу звено членаша: комсий мугІ

Доазол дехьара

Мишта йолаяьй Кубера интервенци

НЬЮ-ЙОРК, 19 апрель. (ТАСС). Американскин латиноамериканскин источникашкара укхаза хьакхаьчача хоамех долчча бесса сурт хьоотт тІемаца Кубе чубоагІилга мишта кийчдаьд гойташ.

Флориде (США), Панаме, Никарагуа, Гватемале хьалхагІе а кийчъяь кинна массехк эзар саг юкъе вола контрреволюционни отрядаш, доккхий эскара доакъош а даь, апрель бетта юхьхье нІашагІъехкар. Цул хьалхагІа тІема кийчъяьй уж. Уж соединенеш лелаярга а тІемаца кийчъярга а дІаоухийташ хинна ахча тайп-тайпарча моттигашкара хьежадаьд, керттерча даькъе кхыча мехкашка подрывной болх лелабара йолча США фондашкара а хьежадеш.

Интервенци йолаяла массехк ди хьалхагІа наемникий бІунаш американски тІема-форда флота транспортни кемаш тІа ховшаладаь. Наемникий цхьадола доакъош Никарагуана малхбоаленгахьа ядача аэродромашка дІадигад американски авиационни компанейи США ВВС-ен самолеташца. Цигта царех парашютно-десантни группаш яьй. Берригача наемникашта чІоагІа тІадиллад, нагахьа санна шозш плен буге, шоаш Іомабеш а Кубе чубаха кийчбеш а американски инструкторашца хинна хилар цар къайла лоаттаделга.

ВІашагІъехка яьнна подразделенеш американски транспортни кемашца 14-гІчеи 15-гІчеи апреле Кубагахьа хьожаяьй, 17 апреле Іурра цун къулбехьангахьарча доазонга уж кхоачаргйолаш. Хьалхарчоа тІом болабе лаьрхІа хинна моттиг, керттерча даькъе, Сиенага Орьенталь де Сапата яха район хиннай (Лас Вильяс яхача провинце къулбехьенгахьара форда йист). Контрреволюционни наемникаш тІабола кемаш Кубай доазоништа юхе ихьачар массехк американски эсминцо лора а деш.

Кубински тІема кемаш тІа ца кхачийтар духьа цу каравана хьалха а юстаро лаленашка а американски подводни лодкаш хиннад. Десанта йоккхагІа йола группа Іойоссаяьй Центральни Куберча хьунаш ушалаш йолча Сиенага Орьенталь де Сапата яхача районе.

Десант Іойоссаяьй лаьрхІа цу тІулакха хьаьча баржаш тІара, тІаккха форда йистошта уж дІа гаьна яьхай. Кхыча баржашца тІаера зІамига танкаш, артиллери, минометаш, базукаш, кхыдола хІанзара герз. Десант Іойоссаеча цу ерригача дана пІо-новкъостал деш хиннай американски ВВС-а «Б-26» яха бомбардировщикаш истребителаш. Кубана къулбехьенгахьарча форда йисте гІолла лийннача американски авианосцаш тІа лаьттай самолеташ.

Десанта а, из лораеча а, цунна эша кхы низ тІабоалабеча керттера вулгалдеш хиннав операцеш чакхъяллаца ший штаб-квартира Коста-Рике оттаяь вола Карибски форда тІарча американски тІема низий командующи Эндрю О' Мира. Фордацара десант йоссеча ханна парашютни десанташ а йоссаяь хиннай Хирон, Кавадонга, Австралия яхача нах бахача пункташка. Мехкв чуеннача бандашта новкъостал деш хиннай материк Кубана сов гІьна хиларах американски авианосцаш тІа лаьтта истребительни авиаци.

17 апреле цу дийнахьа а интервенташта духьлІьттар Кубински Республика популярни эскараш халкъ милиции. Кубински Республика чухь мятежаш пІеттаргья яхаш интервенташа лийрІар кхоачаш хиланзар. Деррига Кубай халкъ гІеттар ший кортамукъале лорае.

КУБА ТІЕМА НИЗИЙ ОФИЦИАЛЬНИ КОММЮНИКЕ

ГАВАНА, 19 апрель. (ТАСС). Пренс Латин яхача агентства Куба тІема революционни низий официальни коммюнике е текст лу. «Тахан Іурра, тха зенитни батареяша бахача граждански нахан «Аустралия» яхача шекъра завода зоне латтача тха гІашлой бІунеи бомбаш йийтта, къилбаседаамерикански летчик чуволла къилбаседаамерикански самолет чуяйтачул тІехьагІа бокъонца гучадьлар Кубана духьаларча агрессена юкъе къилбаседаамериканцаша дакъа лоацаш хилар.

Къилбаседаамерикански летчика цІи Лео Френсис Белл хиннай. Цун дакъа Куба тІема низашка да. Цун документаш бе дьхьхад. Летчика удостоверене № 08323 я; из бокъо йолаш да 1962 шера 24 декабре кхачалца.

Цун социальни страховане номер 014-07-6921 я. Автомашин лехка цунна бокъо еннай Нассау-стрит, 190, Бостон, 14, Массачусетс. Летчика-янке дІаэзлаь адрес да: Бикон-стрит, 48, Бостон. 5 фути 6 дюйми лакха хиннав летчик.

Къилбаседаамерикански летчикатара корздаьд тха мехка духьал агресси е енназа заданех дола документаш.

Тахан Іурра йохаьча моасталІий тІема йиъ самолетах цаІ я из; цу тайпара, массехк сахьата бохабаь, шозш луча хІамах бехка бола нах Сапата яхача ах гІайрех четача хана денз ерриг а 9 самолет чуяйтай.

Революционни тІема низий генеральни штаб».

„Центральни разведывательни управлене мукъах"

НЬЮ-ЙОРК, 19 апрель. (ТАСС). «Дейли ньюс» яхача газета корреспондента Тед Льюиса Вашингтонера ше беча хоама тІа гучадоаккх Кубана духьала агресси кийчъеш центральни разведывательни управлене леладаь зуламера гІуланх.

«Кеннеде правительства дувцац цу хьакъехьа,— яхаш язду Льюиса,— Кубе Кастрона духьала тІом болабаро хьахьоих центральни разведывательни управлене лоархІам, цун ньайлагІарча агенташа укх тІехьарча цхьан шера е нхы а дукхагІа йолча хана Карибски форда районе пеладаьча гІулакхий лоархІам...

Цунца а нхыча бахьанашца а наха лоархІ, хІанз Фидель Кастро дІаваниха безам болаш доладаь гІулакх центральни разведывательни управлене мукъах доладаь хилар...»

Кубе контрреволюционерашта топаш тохар

ГАВАНА, 20 апрель. (ТАСС). Пинар-Дель-Рио яхача провинце революционни трибунала приговорага хьежжа, 19 апреле топаш техай ши американец а юкъе волаш болча 9 контрреволюционера. Царех пхиъ къайлагІа Кубе Іовесса хиннав революционни йІадала духьала подрывной болх бар духьа, цхьабакъда, Кубай кхерамзлен органаша лийцаб уж. Воих виъ контрреволюционеро Кубе латаш йолча контрреволюционни бІаштта эша герз тІакхухьилга вІаштІехьдаьккха киннад.

Вузашкеи техникумашкеи деша дІаэцара йола керда бокъонаш

1961 шера вузашкеи техникумашкеи деша болхарашта лаьрхІа деша дІаэцара йола керда бокъонаш чІоагІъяьй СССР лакхехьарчеи юкъерча специальнии образоване министерства.

Малагіа хувцамаш юкъединьад деша дІаэцача порядкана? Цу тайпара хаттар даьд ТАСС корреспонденто СССР лакхехьарчеи юкъерча специальнии образоване министрга В. П. Елютинга.

Вузашка а техникумашка а деша дІаэцара цхьа бокъонаш оттаяьй укх шера, аьлар В. П. Елютина, дийнахьа а, сайрийна а, заочни а дешара заведенешта.

ДІанхача шерашка а санна вузе а техникуме а деша дІаэцаш луш йола экзаменаш дика дІаяла а еза конкурсах чакхвала а веза. Конкурс йоацаш дІаийбергба промышленни предприятеша, стройкаша, совхозаша, колхозаша, цхьайолча кхыча организацеша хьожабаь бахкийта производстве хьалха латта нах. Цул совнагІа, конкурс йоацаш деша баха бокъо я цхьаккха юкъера ца йоалийташ массайолча дийнахьа дешача вузашка деша цІачводача хана молІагІча цхьан доазол дехьарча мехка меттала екзамен дІаяла еза хІанз.

Вузийн техникумийн приемни комиссешта могадаьд болхлой-кагирхой деша дІаэцача хана оттара хьалхарча аргІанна коммунистически къахьегама бригадай членаш производстве хьалха латтераш дІийбелга.

Приемни комиссешта юкъе хуржа партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара, промышленни предприятешкареи учрежденешкареи викалаш.

СССР лакхехьарчеи юкъерча специальнии образоване министра В. П. Елютинца хинна къамаьл

* * *

Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа лаьттарий. 1960 шерарча законах Тіема Низашцара запасе бахийта эпсараш вузашкеи техникумашкеи дІийбу царна оттаяьча порядкага хьежжа.

Балха тІара хьа а воалаш деша дІачэцара бокъо совгІа я шин шерал лохехьа йоацаш практически балха стаж йолаш деша багІарий а хІаьта ишта Советски Эскареен Тіема-Форда Флотереи демобилизацех мукъабалийтарий а.

Эттара хьалха вузашкеи техникумашкеи дІийбергба балха тІа шоаш дикача оагІорахьара бІаргабайта а беш хинна болх хержача специальностаца тарлуш йола а производственникаш.

ДІанхача шерашка санна доацаш

СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН СЕКРЕТАРА ПРОВОКАЦИОННИ ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ-ЙОРК, 20 апрель. (ТАСС). Кепайоазоно баьча хоамах США-с новкъостил а деш, цар хьал а лоацаш Кубах лета хинна контрреволюционни бандаш йохаьчуьл тІехьаг США-на доал деча пІозаранца цунах е йоагІаш йола выводаш яьц.

Контрреволюционни юхкаш революционни Кубана духьал кхы а агресси е пІехалкха тІадерзадаь къамаьлаш деш ба США Іаьдала гІулакхера нах. Ассошиэйтед Пресс яхача агентства беча хоамах, тахан США паччахьалкхен секретарг Дин Раск интервенташ лелаяьд агрессивни гІулакхаш дувцаш аьлар, хІанз еш йол «духьале ара, хетаргахьа, дІахо а ергйолчарех цаІ я».

Ишта аьлар Раска ше Атланте водаш а (штат Джорджия), цо цига масселк къамаьл дергда.

Агентства яхачох, Кастро режим дІаяккха гІертилга дІадалар дий из, аьнна, шийга хьаттача, дац аьлар Раска.

ДОККХАЛ ДУ ОАХА вай летчиках-космонавтах

Тха редакце хІанз а дукха ийду советски летчик-космонавт Юрий Гагарин дунен тІа эггара хьалха космосе а ваха зе-зулам доацаш юха лаьтта воссар, хІаьта цунца эггара хьалха космос саго хьаеллар дувцаш дукхха къахьегамхоша ухийта письмош.

Лохехьа кепа теха да царех цхьадолча письмош тІара мугІаш.

* * *

ЧІоагІа баркал оал аз дунен тІа хьалхарча космически кема-спутник еш дакъа лоацаш хиннача конструкторашта, инженерно-технически болхлошта, ший са, дегІ ца кходеш, партес шийна енна задани сийленца кхоачашъьча тхоай хьамсарча эрсий вешийна Юрий Гагарина, яхаш язду ше дайтача письмо тІа Наьсарен районе Экажкъонгий-Юртарча школа хьехархочо **Картоев Махьмада,** массане а доккхал де доагІаш гІулакх да из.

* * *

Нохч-ПалгІай историн, меттен, литературан Іилма-тохкама института болхлочо **Оздоева Фирузас** язду: — «ЦІег чура лика а хеташ моаршал доьхьийт аз космосе ваха цІавенача турпалхочунга Гагарин Юрий Алексеевичага. Цунна карагІдаьннача доккхача гІулакхах, космосе бода кикъ оттара хьалха хьабийлача сий долча советски Іилмах доккхал ду аз. Са меттел вай мехка мел вахача сага а дог гІоздаьккхар цу гІулакхо», — яхаш.

* * *

Гагарин Юрий Алексеевича карагІдаьннар доккха хІама да. Из гІулакх цунна цхьаннена карагІдаьнна ца Іеш, деррига ча советски халкъо яьккха, лаьрхІа варгвоаца котало я. Дог гІоздаьнна ва со деррига дунен тІа, эггара хьалха космосе вахар советски саг хиларах, — аьнна яздаьд Нохч-ПалгІай педучилища 4-ча курса студента **Ахмадов Бухаде.**

* * *

Эттара хьалха советски сагата космосе ваха торо хилийтача вай Іилмахой, инженерий, ишта кхыболча болхлой сий а ду аз, хІаьта царга а из тамашийна никъ а баь зе-зулам доацаш юха лаьтта воссача Гагарин Юрега а, яхаш язду тхога дайтача письмо тІа Центральни ремонтно-механически завода парторганизаце секретара **А. Антонова.**

* * *

«33 шу да аз школе хьехархо йолаш болх бу, — яхаш язду Каргалински юкъерча школа хьехархочо **М. Г. Халхаловас,** — цхьабакъда цу хана космосе саг вахарах, из вай советски школо хьалххеваь саг хиларах хиннар санна боккха ихаъ хеза бац ала йиш йолаш я со.

Наьсарен-Вокзале хьалъеш латта электроинструментий завод сихагІа хьалъяь яккхара шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш ба № 11 йолча СМУ болхлой.

Къаьстта дика къахьег маркхал кийчберашца. Царех ба дикагІа бола болхлой Бокова Мовлатхан, Серняева Анна, Сагова Жовхьрат, Оздоева Айшет, ишта кхыбараш а. Шоай производственни заданеш 120—125 процент кхоачаштъю цар массаза а. Уж толамаш цар хетаду 1 Мая сийна.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) Сагова Жовхьрат, Серняева Анна, Оздоева Айшет, Бокова Мовлатхан маркхал кийчбеш боахк.

И. ПЛИЕВА тексти сурти.

Дика чакхъяккха еза месячник

Цхьаттаьх ди даьнад вай республикера городаш юрташ цІенъяра а хозъяра а Нохч-ПалгІай АССР Министрий Совето месячник яра соцам баь. Цу гІулакхо городаш юрташ цІенъяраш хозъяраш совгІа къахьегамхой унахцІено лоряяраш доккха новкъостал ду. ХІана аьлча, нах баха моттигаш цІен ца еш йитача тайп-тайпара дІа-юха дувла лазараш а даржандаь.

Укх месячникан дика вІаштІехьбаьккхаб Гудермеса къахьегамхоша город хозъяра болх. Город йийкъаьй ши-ший участкаш. ХІаьта кІара участке лерттІа болх вІаштІехьбаккха гІадиллад улицай комитеташта, кварталнешта, санитарни активташта. Городе балхача цІен-ноашта юкъе 250 саг санактивист ва. Город цІенъяраш хозъяраш тайп-тайпара гІулакхаш кхоачащдеча чІоагІа новкъостал ду цар райисполкома, унахцІено лоряеча а чІоагІъеча а организацешта. ДІаяхачь лоацача хана балха нах цу гІулакха юкъеозарах хІанзале 31 эзар га дІаегІай, 215 цветникаш кийчъяьй, 20 эзар кубически метр нувхаш дІаяьхий, улицаш, паркаш скверашца цІенъяра кхы а дукха балхаш даьд.

Месячник дика дІахьу Сунженски, Первомайски, ишта цхьацийолча кхыча районашка а. Цхьабакъда, массанелха лелад из болх ишта дика. Масала, Шалински районерча исполком март бетта 27-ча дийнахьа ше бьча соцамах болх мишта лел хьежаяц, ше дакъа лаьцадац. Месячник дика дІаяхьара кІезига йоахо яьй медицински болхлоша а (районе жерттерча лоро нов. Аслаханова, санитарни керттерча лоро нов. Трубникова). ХІанз цица долчча лазарашка хьежача ха доагІа унахцІено лорааярш чІоагІъяраш болх мела лелабаьлга. Масала, майдаш, улицаш, скверашца нувхаш дІа ца йоахаш бІеха я, зданешта кІир тохара болх вІаштІехьбаьккхабаш, хиш хьзула моттигаш тоаяьц, цІенъяьц. Ишшта «Аргун» яхача колхозерча 54-нех 10 гІув мара цІенъяьц. Цудухьа сихха кхоачамбоацираш дІадаха деза кхы ца юкъе а ца йолийташ.

Цу районе цхьаннахьа ца хиннача бесса хІара нах бахача пункте мелаш а кхыча гІулакхашта а арыкашка гІолла доуха сий доаду. Цхьабакъда, хий доуха арыкаш цІаккха цІендаш, йистошка гІолла гаьнаш йогІац, дІа-юха тІехвула тІаьш техкац.

Месячник дІадахьара болх мела лелабу Наьсарен районе а. Цу лоагІамерча гІулакха баха нах кІезига оарцагІбоах.

Ховш сийла деза нагахьа санна, ханнахьа Іайна вувхаш тІа ца яьхача, мозаша тайп-тайпара дІаюха даржа бІеха лазараш кхухьаргдолга. Цул совгІа хьасташ, гІувнаш, ишта сий духдувла кхыйола моттигаш цІенъе еза кхы ха юкъе а ца йолийташ.

Вай республике месячник дика чакхдаккхара гІулакх берригаш оарцагІа а баьнна дІадахьа деза.

Т. ДОНЦОВА,
республикански санэпидстанце отделене заведующи.

Къона хьехархой арахецаргба

Укх шера республике юхьерча классашка деша багІача дешархошта хьеха керда хьехархой арахецаргба Грознерча педагогически училища. Царна юкъе хуржа 4«А» курса студенташ а. Цу курсе хІанз дешаш 27 студент ва, царех 8 йоІ вайнаьха а йолаш. Ерригача курсе деша багІачарех дуккхагІа баьраш комсомольцаш ба. Дика лелабу царна керте латтача А-Е. Эштиева комсомольски болх.

Дукха сакъердамера екскурсеш яьй студенташа вай республике гІолла шоай класса оуплаллеча хьехархочунца Р. Узиевайца. Масала, уж хиннаб Веденски, Самашкински, ишшта кхыйолча районашка, тайптайпарча кино, берригаш цхьана вІашагІ а кхийте книжкаш, сакъердамера статьяш йийшай, комсомольски захарах тайп-тайпарча темаех беседаш яьй. Цу гІулакхаша чІоагІа новкъостал даьд дешара, цар коллектива бувзам чІоагІбара, ишшта кхыдолча гІулакхашта а.

Дика чакхъяьхар 4 «А» курса студенташа дукха ха йоацаш хиннав практически занятеш. Уж баха хилар Шалински, Гудермесски, Урус-Мартановски, ишшта кхыйолча районашка.

ХІанз чуйинна кийчлуш ба студенташ паччахьалкхен экзаменаш дІаяла.

М. БАКАРОВ,
педучилища студент.

ЛадувгІа радиога

23 апреле: 16.00 — пионерштен школьникаштен передача (эрсий меттала); 16.20 — «Советски юрт» — радиогазета (нохчий меттала); 16.40 — сатирически радиожурнал (нохчий меттала); 17.10 — тІемахой заявкех концерт.

УКВ: 9.00 — Жулкевская, Бугайский — «Волшебника ученик» яхача спектакла монтаж; 9.57 — советски авторий ашараш; 10.24 — «Дунен тІа машар латтара тІехьа» — радиокомпозиц; 10.54 — Гулак-Артемовский — «Запорожец за Дунаем» яхача опера тІара халхара ашараш; 18.00 — «Іилмеи техникен» яха радиожурнал, Москвера трансляци; 18.31 — Аррои, Нормети «Юрри Румм» яхача оперетта монтаж; 20.02 — сакъердаме иллеши ашараш (нохчийн гІалгІайн); 20.45 — Шостакович «Камерни музыка концерт»; 20.59 — халхара ашараш.

24-ча апреле: 6.35 — юкъара-политически передача (нохчий меттала); 6.50 — хоамаш передачай программеи; 7.15 — «Ленин халкъий доттагІалах» — беседа (эрсий меттала); 8.15 — «Рационализаторий доккхий гІулакхаш» — очерк (нохчий меттала); 8.28 — эрсий халкъа ашараш; 8.48 — «Оамало саг хозву» — беседа (гІалгІай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 17.10 — промышленноста болхлошта а передача (гІалгІай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Дикача масалай низ» — беседа (эрсий меттала); 18.15 — «РадиоладувгІархой письмоех — передача (нохчий меттала); 18.30 — нохчгІалгІай ашараш.

УКВ: 9.00 — «Халкъий доттагІал»— концерт; 9.50 — Лист «Лоамашка фу хоз» — симфонически поэма; 10.23 — «Дукха еза сона йоккха юкъ» — литературно - музыкальни передача; 19.01 — Пуччини «Малхбузера йоІ»— опера; 21.03 — нохч-гІалгІай ашараш иллеши; 21.47 — «Илли дІаоал сибирски, эрсий халкъа хоро» — концерт-очерк.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 апреле:

12.00 — «Къона ленинец» — телевизионни журнал; 12.30 — «Ленина революционни болам» яхеи, «Ленин Советски Іаьдала шерашка» яхеи документальни фильмаш; 18.00 — телевизионни кердадараш; 18.10 — киножурнал; 18.20 — арахьарча политика гІулакхий хьакъехьара комментатора выступленеи; 18.35 — Соловьев-Седой произведенех концерт; 19.05 — керда хоамаш (эрсий меттала); 19.15 — «Машенька» яха телеспектакль.

Къона спортсменаш

Укх шера 15—17 апреле вай республике эггара хьалха Нохч-ПалгІай АССР хьалхара моттиг яккхара «Локомотив» яхача общества спортивни зале вольнии классическии кІалкхетаргах йолча яхье баьнна хилар кагирхой. Цу яхье шоллагІа спортивни разрядал лохагІа воацаш 97 спортсмен хиннав дакъа лоацаш.

ЧІоагІа сакъердаме дІайолайир спортивни яхь эггара кІезигагІа дозал долча «Спартак» общества борца С. Долаковеи «Труд» яхача команда спортсмена Абашидзеи. Яхье балара дика кийчбенна бар уж. Яхь дІайолаеннача ялхлагІча минотах котваьлар спортсмен Долаков. Спортивни гоззал дика хьахьекхар мехкдаьтта института студента И. Гутерманеи Урус-Мартановски района спортсмена А. Эпендиевеи. Ше-ше котвала гІерташ чІоагІа къовсам лоаттабир борецаша. Цхьабакъда, кІалкхетаргах латача цу яхье цхьаккха кот ца воалаш чакхъяьлар поединок. Эггара кІезигагІа дозал долча спортсменел кот а ваьнна чемпиона цІи яьккхай борца С. А. Абдулаева, шоллагІа моттиг яьккхай А. Эпендиева, хІаьта кхоалагІа моттиг яьккхай И. Гутермана.

Спортивни классически яхье баьнна шоай категорех дозал долаш болча спортсменаша С. Долакова, А. Умарова («Спартак»), В. Бадаева, С—А. Абдулаева («Труд»), А. Путилина, В. Самойлова («Локомотив»), В. Кукснна (педагогически института студент) вай республика чемпиоций цІераш яьхай.

Цул тІехьагІа вольни латар долделар. Эггара хьалха летар И. Магомедови В. Молдаеви. Яхье баьнна 2 минути 17 секунди ялалехьа Магомедова кІалтехар Молдаев.

Майра а дог тийша а кІалкхетаргах летар эттара дейгІа дегІ дола химзавода слесарь, «Труд» яхача общества спортсмен Л. Тарамов. Ший дозал долча категорех мел волча спортсменел кот а ваьнна республика чемпион хилар цох. Массарел сакъердамегІа чакхъяьлар спортсменашта А. Амаевнен Ш. Рамазановнен юкъе яхь. Уж шаккке а вольни кІалкхетаргах йолча яхье РСФСР къулбехьарча зона призераш ба. Цу яхье Нохч-ПалгІайчен команда кхоалагІа моттиг яьккхай. КІалкхетаргах лата болабеннача 12 минот йоаллашехь а котваьлар борец Амаев. ХІаьта кхыча спортсменашца латарах кот а ваьнна республика чемпион хиннав цох.

Шоай дозал долча категорех вольни кІалкхетаргах латарах республика чемпионаш хиннаб А. Давлетмирзоев, Р. Мадаев («Буревестник»), З. Челохсаев («Урожай»). ХІаьта юхейисача дозал долча категорех чемпиоций цІи яьккхай «Труд» команда спортсменаша И. Магомедова, Л. Тарамова, С. Салаудинова, А. Амаева.

К. МУСАЕВ,
керттера судахо, СССР спорта мастер.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре. Иоккха зал — **«Романи Франческеи».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗІамига зал № 1 — **«Музкомандацара кагий нах».** Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗІамига зал № 2 — **«Советий Іаьдал бахьан».** Долалу: 9, 11. **«Басн бахьан баьнна кьовсам».** Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗІамига зал № 3—**«Баьццара аре».** Долалу: 9.15, 11.15. **«КІай кІомсар»:** Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре. Берий сеанс — **«Мультипликационни фильмай сборник».** Долалу: 9. **«Романи Франческеи».** Долалу: 10.45, 4.20, 8. **«Іаьржа шаькъа».** Долалу: 12.40, 2.30, 6.10, 9.45.

КУХНЕ ОТТАЯЬЧА ГАЗ ЧУЙОЛЧА БАЛЛОНАХ ПАЙДА ЭЦАРА

БОКЪОНАШ

МЕГАЦ: бІарг лакха саг а воацаш, лотаяьча пишк йита.

ДАГА КХАБАЛАШ: хьалхагІа цІера оала а баькха, тІаккха мара газ хьахеца мегаргйоацилга.

I ЦІИ ЛОТАЯЛЕХЬА

1. Прибора тІара еррига кранаш а баллона тІара вентиль а айхкийга дІачІоагІъяьйий хьажа.
2. Форточка хьа а дийле, 5 минута фо чукхетийта цІагІа.

II. ГАЗ ЛОТАЯР

1. Баллона вентиль хьаелла.
2. Пишка юхке йоалла кран хьаелла.
3. Лотаяь цІилеторг горелкана дІатІа а хойя, цул тІехьагІа шорттига хьаелла пишка Іоакъана кІалхарча беззача горелках йоалла крантилг.
4. Пишка духовка чу йоахка горелкаш лотаеча хана: духовка наІарилги Іоделлаш дола духовка пхонах доалла ногІарги дІа а дийле, пхе минута фо чукхетийта, цул тІехьагІа диткъо хьоачадаь каьхат лота а дийя, аьтта оагІорахьа йоаллача горелкана дІатІахьо, тІаккха крантилг хьа а йийле, аьрда оагІорахьа йоаллача горелкана сихха дІатІахьо. Горелка деррига Іургашка йоагаш хила еза газ.

III. ГАЗ ДІАЙОАЯР

1. Пишка мел йоахка кранаш дІакъовла.
2. Пишка тІехьашка газопроводах йоалла кран дІакъовла.
3. Іодувшачен дукхха хьелургдолаш квартирера дІадолхачен хана, газови прибора тІара еррига кранаши баллона тІара вентильи тешшаме дІакъайлайий хьажа.

IV. ГАЗАХ ПАЙДА ЭЦАЧА ХАНА ХАНЗА ДАРГДАЦ:

1. Оала кІур беш хуле, горелка чу фо дукхагІа дайта деза, оала хьалкхесташ хуле, пишках йоалла кран сихха дІакъовла, тІаккха горелка шел а ялийте, юха а лотабе.
2. Коачача хІамо кІедж йоахача хана горелка йоа а яь, газ хьааха тарлу.
3. ТІехь-тІайоагІа баллон ехаш йола заявкаш дІаийю № 2-26-63 йолча телефонаца.
4. Баллон дІакхаьчачул тІехьагІа 5 денал тІех ха ца йоалийташ дІабала беза газах боагІа мах, тІехьа-тІа баллон яьхац хьалхагІа еначох боагІа мах дІа ца белча.
5. Нагахьа санна газа хьадж етталойя, еррига кранаши баллона тІара вентильи дІа а къайле, сихха телефон тоха укх номерах: 0-4. Авари дІаяккхалца цІи а ма лотаяйталаш, электроаппаратурага болх а ма байталаш.
6. Газобаллонаца гІулакх хилийта мегаргдац берийи, установка лелаяра бокъонаш йовзаш боацача наьхеи, менна бехача наьхеи.
7. Цхьанна тайпара могадац ехача газови приборех пайда эца.
8. Цхьанна тайпара могадац газови приборашш латтача нана цІагІа Іовижа.
9. Нагахьа санна газо са дикъа е кхы зе даь моттиг хуле № 0-3 йола телефон а теха, скори помощь еха еза.
10. ЦІагІа цІи яьлча сихха баллона тІа йоалла винтиль дІа а къайла, № 0-4 йолча телефонаца аварийни службен № 0-1 йолча телефонаца пожарни командеи йоалайта еза.
11. Ер бокъонаш толхаярах бехке болча наха гІод тох, хІаьта цхьайолча хана уголовни бехтокхаме а оз, газобаллонни установка лелае бокъо а лац.

«ГРОЗГОРГАЗА» ТРЕСТ.

Клуба заведующи Умаров Хесби

1958 шера Советски Эскарера цІавера Суворов-Юрта вахаш вола Умаров Хесби. Цигара гІулакх дика чакхдаьккха вера из цІа.

Из клуба заведующелла хьожазарах культотдел гІалат яланзар: дика болх беш я клубера драмкружок, иллей кружок, халхарий кружок, дика болх бу Хесбе кулгалдеча художественни самодеятельносто а. Сар-саррахьа Хесби волча ух юртара нах. Царга йиш хул шоай болх йистебаьнначул тІехьагІа цига культурно салаІа, газеташ, журналаш деша, ашарашка ладувгІа, кинога хьажа.

Суворов-Юртара самодеятельность ший концерташ гуттаде ух Новогрозненоке, Гудермесе, кхычахьа. ХІара доагІача дезача денга жерд-керда спектаклаш кийчъю Умарова, шашкайи шахматийи турниراш ю.

Делкъийта перерываш йолча хана кхашка балха боахкача болхлошта газеташ деш Хесбе, дунен халкъашта юкъера гІулакхаш дувц, тІеххьара хоамаш ду.

23 марта шашкех ловзара яьх оттайир Хесбе. Цеза ди долаш санна хоза кийчъяьяр клуб, массадола истол дІалаьцадар ловзаш болчар. Яьх чакх а яьнна, цунах хиннар фуд харга сатувсаш бар берригаш а. Цаккха а ца эпаш чакхбаьлар вежарий УмаровгІар Хесби, Арсби, Арслири, ишшта Элимханов Мовсар а.

Ший вежарел а котваьлар Хесби. Клуба чемпион Умаров Хесбех хилар.

Ишшта болх дика вІашгІехьбаьккха беза кхыча клубай заведующеша а, Юртарча наха дукха веза Хесби.

М. БАКАРОВ.

СЕРДАЛО

4-гІа оагІ, 23 апрель, 1961 шу:

ХРОНИКА

Советски изобретательни искусствана царгара беркат далар бахьан долаш Нохч-ПалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума указах Нохч-ПалгІай Автономни Советски Социалистически Республика «Искусства заслуженни деятель» яха цІераш еннай художникий союза Нохч-ПалгІай отделене правлене председатела **Катков Герман Петровичан** художника **Мордовин Валентин Кирилловичан.**

* * *

гор. Грознерча «Фабричная» яхача улицах Советски Союза Турпала хьалхарча летчика-космонавта Ю. А. Гагарина цІин Чехова цІерахча паркерча «Темп» яхача кинотеатрах «Космос» яха цІин туллийла, аьнна, соцам баьб къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкомо.

Студенташа новкъостал дир

Дукха ха йоаццаш Наьсарен районе зооветеринарни техникума дукха гаьна йоаццаш цІи яьннаяр. Доагаш хиннар шофера Арсланова цІа дар. Сихха оарцагІбаьннача студенташа Полонкоев Махьмадеи Мерзуев Абоси чІоагІа новкъостал дир доагача цІагІара нахи хІамаши арайоахача а цІи йоаеча а. Наьсарен-Вокзалера пожарни машин хьакхачалехьа йоайир цІи. Цига чІоаггІа новкъостал дир техникума кхыболча студенташа а.

А. БУЛАНКИН.

РЕДАКЦІ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехкокхам секретаре — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаш, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; **АДРЕС РЕДАКЦИИ:** г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03063 Заказ № 2547